Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 94 ◆ П'ятниця, 17 травня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

ВОНА ПОВЕРТАЄТЬСЯ З ВИРІЮ?

*Найкраща в світі
птиця, як відомо,
ковбаса.
Ще недавно,
задерши голови
в небо, ми
проводжали її у
вирій, здавалося —
назавжди.
І ось вона
повертається.
Знижено ціни на
певні її сорти,
не на всі,
здебільшого, на ті,
що зварені
з паперових
сотенних
і півсотенних
купюр старого
зразка, але й то
добре. Птиця типу
«шахтарська»
полегшала тепер
майже вдвічі,
отже —
не страйкуй,
Донбас, покуштуй
ковбас! Або,
за дідівським
звичаєм — як
ковбаса та чарка,
то минеться
й сварка!
Вона повертається.
Готуймо шпаківні...
чи то пак —
холодильники!*

Віталій ЖЕЖЕРА.

*Фото Петра
ПРИХОДЬКА.*

ГОЛОВА Верховної Ради УРСР Л. Кравчук прийняв 16 травня Надзвичайного і Повноважного Посла Австрійської Республіки в СРСР Ф. Бауера, який прибув до столиці України.

У ході відвертої дружньої розмови гість був ознайомлений з політичною і економічною ситуацією в нашій республіці, з роботою українського парламенту, в центрі уваги якого зараз перебуває обговорення проекту Концепції нової Конституції України. Відзначалось, що Україна як суверенна держава послідовно виступає за встановлення і розширення взаємовигідних відносин з усіма європейськими країнами, в тому числі і з Австрією. Такий курс не вступає в суперечність із зовнішньополітичною діяльністю СРСР.

В Австрії, сказав посол, з симпатією стежать за процесами перебудови в Радянському Союзі і на Україні. Ми не зацікавлені в розпаді СРСР, підкреслив він, тому, що хочемо мати надійного і сильного партнера. Це стосується і України. Гість висловився за створення в Києві австрійського торговельного представництва і культурного центру, що, на його думку, дасть можливість у перспективі відкрити тут генеральне консульство Австрійської Республіки.

У розмові взяли участь міністр закордонних справ УРСР А. Зленко, керівник Секретаріату Верховної Ради УРСР М. Хоменко.

ЗАВЕРШУЄТЬСЯ напружена робота над формуванням Програми спільних дій Кабінету міністрів СРСР і урядів суверенних республік по виведенню економіки з кризи. 15 травня в Кремлі під головуванням Президента СРСР М. Горбачова відбулось розширене засідання Кабінету з участю керівників республіканських урядів, народних депутатів, представників громадських організацій, на якому обговорено проект цієї програми. Більшість учасників дискусії підтримали ідеологію, основні напрями програми. Правда, перший же виступ — глави уряду України В. Фокіна — містив і негативну оцінку концепції: «У ній віддається перевага одному стабілізатору — батогу. А де ж пряник?»

Парламентська хроніка

ГУВЕРНАНТКУ — ДЛЯ ДЕПУТАТА

Вечірнє засідання 15 травня

«Залиште емоції за дверима» — таке оголошення було б, напевно, не зайвим перед входом у Сесійний зал. А на трибуні — нагадування про те, що говорити слід по суті питання. І, як крайній захід, закріпити за окремими, надто вже невгамовними народними депутатами гувернанток. Можливо, хоч вони навчили б народних обранців поваги, витриманості, терпимості у стосунках один до одного. Бо оті спалахи емоцій, перехід у виступах на особистості, бурхливий протест — час від часу стають перепоною в роботі вищого законодавчого органу України. Зокрема, саме такий момент могли спостерігати всі наприкінці вечірнього засідання, коли обговорювалася Концепція нової Конституції нашої республіки. (Зауважте — тільки Концепція, а що ж буде, коли розпочнуть постатейне обговорення самого Основного Закону нашого життя?) І тут варто кожному пам'ятати неодноразові нагадування Голови Верховної Ради про те, що робота парламенту на видноті у всього народу. Отже, не слід своїми необдуманими діями убити його авторитет. І якби не такі прикрі непорозуміння, то вечірнє засідання 15 травня можна було б віднести до одного з найпродуктивніших днів роботи Верховної Ради.

Усі проблеми, які здобули відображення у виступах народних депутатів УРСР, можна звести умовно до кількох основних. А саме: найгостріші дискусії розгорнулися стосовно таких питань, як форма правління, майбутнє місцевих Рад народних депутатів, сама назва республіки.

Більшість промовців сходилась на президентській формі правління. До речі, думка про прямі президентські вибори була несхвально зустрінута як крайніми лівими, так і крайніми правими. Цей вислів депутата Віктора Шишкіна тією чи іншою мірою дістав відображення й у виступах інших промовців. Бо, якщо ми вважаємо себе виразниками інтересів народу, то чому ми боїмося довіряти йому? Чому ми говоримо, що народ не готовий до прямих президентських виборів? Можна ще зрозуміти представників лівих фракцій, котрі стверджують, що народ навернули до комуністичної віри. Але чому деякі представники компартії, які сімдесят років виховували народ, говорять те ж саме? Народна воля — вища від усього, — така спільна аргументація об'єднала кількох виступаючих.

Не було єдності в тому, яким бути в майбутньому вищому законодавчому органу — одно- чи двопалатним. Депутат Анатолій Юрченко запропонував, наприклад, структуру Верховної Ради залишити в сьогоднішньому вигляді, а 250 депутатів перевести на постійну роботу з наступною їх ротацією.

Щодо відношення з іншими суб'єктами зовнішньої політики, то Юрій Костенко дотримується думки, що в Конституції повинні бути лише положення, які закріплюють статус суверенної держави. Стосовно ж права входити в Союз, то це, на його думку, слід викласти в спеціальному додатку. Окрім того, Закон має бути позбавлений будь-якого ідеологічного забарвлення. Бо його мета — задовольняти інтереси всього суспільства. Тому в нього не можна закладати положення, що змінюватимуться в залежності від політичної ситуації чи від того, яка партія прийде до влади.

— Конституцію необхідно приймати якнайшвидше — позиція народного депутата Василя Білого. — Але вона повинна бути такою, щоб люди були впевненими в завтрашньому дні. І всі, хто приходитиме до влади, керувався нею, а не творив нові, як це вже було в практиці нашої держави. Щодо форми державного правління, то промовець підтримав тих, хто запропонував дане питання винести на всенародне обговорення. Схвальними оплесками були зустрінуті і його слова, що він передусім комуніст України і, виконуючи волю останнього партійного з'їзду, відстоюватиме суверенітет України. Тож і закликає товаришів по партії бути послідовними й не на словах, а на ділі будувати державу — Україну.

Депутат Володимир Дем'янов наголосив на необхідності законодавчого закріплення в Конституції представництва місцевих Рад в органах Верховної Ради.

Щодо обрання Президента, то це можна зробити лише після затвердження нової Конституції. А до того часу повинна функціонувати нинішня Верховна Рада на чолі з Головою, якого необхідно наділити додатковими повноваженнями, — так вважає Ігор Юхновський. Стосовно абзаца Концепції, де описано позицію республіки щодо Союзу суверенних держав, то, на його думку, включення цього розділу автоматично нівелює суверенність України. Бо це справа майбутнього договору, а не конституційна проблема.

Відкинув як абсурдні звинувачення в тому, що Конституційна комісія в своєму проекті щодо прямих виборів Президента заклала диктаторський режим, її секретар Володимир Носов. На підтвердження правильності Концепції він наголосив, що якби Піночет обирався парламентом, то він і сьогодні був би при владі. В той же час право народу проводити своєї волі референдум й достроково припиняти повноваження Президента якраз і відображає демократизм Концепції.

Депутати Анатолій Поперняк, Владилен Некрасов однозначно висловилися за збереження Союзу Радянських Соціалістичних суверенних держав. Про необхідність державної політики щодо молоді договорив Анатолій Матвієнко.

В. Філенко, А. Корнєєв, М. Омельченко, В. Чер[...] В. Сметанін, В. Жук, М[...]лубець, В. Лісовенко, М. Артеменко в тій чи іншій мірі відстоювали, безперечно, не тільки свої погляди, а й концепції бачення нової Конституції своїми партіями, фракціями чи групами. Кінець-кінцем, нікому не заборонено виборювати перем[о]гу для своїх однодумців. [Го]ловне ж — щоб в результаті цього не програв народ.

Василь ТУГЛУК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

«МІНЯТИ ПРОКЛАДКУ НЕДОЦІЛЬНО, ЗГНИЛА УСЯ СИСТЕМА»

Ранкове засідання 16 травня

За ці слова, нагадав депутат О. Барабаш епізод з твору О. Солженіцина «Архипелаг ГУЛАГ», слюсар-водопровідник отримав 10 років позбавлення волі. Однак нині саме ця фраза, наголосив депутат, є ключем до розуміння проблематики конституційного будівництва. І Конституційна комісія запропонувала принципово новий підхід.

Однак, як зазначив інший депутат О. Бандурка, якщо члени Конституційної комісії ігноруватимуть Концепцію, розроблену депутатами-комуністами, то ми довго залишатимемося без Конституції.

Такий же висновок можна зробити і з інших виступів, зокрема народного депутата В. Тризни, оскільки ключові моменти Концепції Конституції вони не вважають прийнятними, обгрунтовуючи це тим, що вони ведуть до реставрації капіталізму, намагання здійснити державний переворот, призведуть до небажаних наслідків.

Виступаючи від двох постійних комісій — з питань агропромислового комплексу і з питань відродження та соціального розвитку села, депутат В. Шинкарук зазначив, що всякий раптовий переустрій існуючої політичної системи, з одночасною перебудовою економіки призведе тільки до дестабілізації в суспільстві й зниження життєвого рівня.

А тому дві комісії переважною більшістю голосів вирішили залишити назву республіки такою, як є: Українська Радянська Соціалістична. У преамбулі відобразити соціалістичний вибір, залишити парламент однопалатним, а мандат — імперативним, визначити входження Кримської АРСР в Україну на конституційно - договірній основі. За винятком семи депутатів, решта в цих комісіях проголосувала проти президентської форми правління...

Референдум, зазначено у протоколі їх засідання, слід провести з питань назви республіки, державної символіки, форми державності і управління, соціального вибору.

Порушивши проблему взаємовідносин України і Союзу, депутат О. Мороз зазначив, що без Союзного договору від суверенітету України залишиться одна Декларація. Треба готувати цей документ. але ніхто. сказав лідер більшості, не хоче про це чути, «ідеологічна вата стирчить з вух наших опонентів». А от концепція, запропонована Конституційною комісією, містить позиції, що протистоять Декларації. І далі:

— Аналіз свідчить, робота незавершена, хороша робота, її треба продовжувати, і немає навіть потреби голосувати по вузлових питаннях. Нехай комісія ще раз пройдеться і врахує всі зауваження.

Так у тому-то й справа, що всі зауваження врахувати просто неможливо, бо треба й справді визначитися у підходах — «міняти прокладку недоцільно, згнила вся система», чи все ж таки «міняти, нічого не змінюючи». Чи й справді у депутатів, як сказав В. Яворівський, виступаючи в обговоренні, руки мокріють від слова «суверенітет»? А може й дійсно праві депутати І. Грицай, що «ми до цього просто ще не готові», та депутат В. Федоров, який не знає точно, чи є соціальне замовлення на нову Конституцію...

Та більш реальним здається те, що припустив у своїй промові депутат В. Воробйов, звертаючись до більшості:

Чому, коли більшість Конституційної комісії — члени КПРС, виносять на обговорення Концепцію нової Конституції, партійна еліта в парламенті влаштовує їй обструкцію? Я закликаю всіх ще раз зважити: куди ми йдемо, і чого хочемо досягти.

Такою ж думкою був пронизаний і виступ депутата С. Новицького, котрий хоча й зробив реверанс щодо моди на президентів, президентиків та можливість влаштувати їх парад, закликав парламент не бути схожими на Кайдашеву сім'ю.

Інші промовці, зокрема, Т. Стецьків, В. Баталов, в цілому підтримуючи Концепцію, висловили ряд зауважень щодо самого тек[сту] Концепції, доводили доцільність запропонованих Концепцією вузлових положень.

А от як охарактеризував творення нового Основного Закону депутат Г. Ходоровський:

— Роблячи сьогодні історичні кроки, ми маємо забезпечити рівновагу в суспільстві, стабільність. Ми на своєму історичному досвіді маємо багато конституцій. У цьому залі сидять люди, які, напевно, будуть приймати третю Конституцію. Я хотів би і себе, і нас усіх застерегти: ми маємо дуже зважено підійти до цього кроку. Тому, впевнений, коли ми обрамляємо нашу Конституцію красивими словами, це ще не значить, що життя від цього стає красивим.

Коли задля вилікування хворої людини збирається консиліум, а наш парламент займається важко хворою державою, то відкидаються різні наукові школи, принципи підходу до діагнозу та лікування, бо головне — це відновлення здоров'я і збереження життя людини. Отож саме це повинно нами керувати.

Що ж, добре було б, якби і справді ідеологічна вата, що стирчить з вух опонентів, не заважала почути ці золоті слова.

Світлана ПИСАРЕНКО,
оглядач з парламентських питань «Голосу України».

Голос України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

◆

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

◆

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою — 446-60-22

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-69,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
рекламн — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

◆

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

◆

Індекс 60955
Тираж 166.300.
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

◆

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу на 16 сторінках.

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

ПРО БАНКИ І БАНКІВСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Цей Закон визначає правові основи банків, порядок створення і основні принципи їх діяльності згідно з Декларацією про державний суверенітет України та Законом Української РСР «Про економічну самостійність Української РСР».

Розділ І. Загальні положення

Стаття 1. Банківська система

Українська РСР самостійно організовує банківську систему.

Банківська система є дворівневою і складається з Національного банку України та комерційних банків, у тому числі Зовнішньоекономічного банку Української РСР, Ощадного банку Української РСР, республіканських та інших комерційних банків різних видів і форм власності.

Стаття 2. Банки та правова основа їх діяльності

Банки — це установи, функцією яких є кредитування суб'єктів господарської діяльності та громадян за рахунок залучення коштів підприємств, установ, організацій, населення та інших кредитних ресурсів, касове та розрахункове обслуговування народного господарства, виконання валютних та інших банківських операцій, передбачених цим Законом.

Банки є юридичними особами. Вони є економічно самостійними і повністю незалежними від виконавчих та розпорядчих органів державної влади в рішеннях, пов'язаних з їх оперативною діяльністю, а також до вимог і вказівок, що не відповідають чинному законодавству.

Працівникам органів державної влади та управління забороняється участь, в тому числі сумісництво посад, в органах управління банків.

Банки у своїй діяльності керуються цим Законом, законодавством Української РСР про акціонерні товариства та інші види господарських товариств, іншими законодавчими актами Української РСР, нормативними актами Національного банку України і своїми статутами.

Стаття 3. Банківські операції

Банки можуть виконувати такі банківські операції:

1) залучення і розміщення грошових вкладів та кредитів;

2) здійснення розрахунків за дорученням клієнтів, банків-кореспондентів та їх касове обслуговування;

3) ведення рахунків клієнтів і банків-кореспондентів;

4) фінансування капітальних вкладень за дорученням власників або розпорядників інвестованих коштів;

5) випуск платіжних документів і цінних паперів (чеків, акредитивів, акцій, облігацій, векселів тощо);

6) купівля, продаж і зберігання платіжних документів, цінних паперів, а також операції з ними;

7) видача поручительств, гарантій та інших зобов'язань за третіх осіб, що передбачають їх виконання у грошовій формі;

8) придбання права вимоги з поставки товарів і надання послуг, прийняття ризику виконання таких вимог та інкасація цих вимог (факторинг);

9) придбання за власні кошти засобів виробництва для передачі їх в оренду (лізинг);

10) купівля в організаціях і громадян та продаж їм іноземної валюти готівкою і валюти, що знаходиться на рахунках і вкладах;

11) купівля і продаж в Українській РСР і за кордоном дорогоцінних металів;

12) залучення і розміщення дорогоцінних металів на рахунки і вклади та інші операції з цими цінностями відповідно до міжнародної банківської практики;

13) довірчі операції (залучення та розміщення коштів, управління цінними паперами та інші) за дорученням клієнтів;

14) надання консультаційних послуг;

15) проведення операцій по касовому виконанню державного бюджету за дорученням Національного банку України;

16) здійснення інших банківських операцій.

Операції, передбачені цією статтею, проводяться в грошових одиницях, що знаходяться в обігу на території Української РСР, в порядку, встановленому Національним банком України.

Банки здійснюють операції, передбачені цією статтею, у межах, встановлених їх статутами.

Банкам забороняється діяльність у сфері виробництва та торгівлі матеріальними цінностями, а також виконання операцій по страхуванню, крім страхування валютних, кредитних та процентних ризиків.

Стаття 4. Кредитні ресурси

Українська РСР формує і використовує власні кредитні ресурси, які складаються з коштів банків, залишків коштів на банківських рахунках підприємств, установ і організацій республіки, вкладів громадян, коштів у міжбанківських розрахунках, інших грошових ресурсів.

Стаття 5. Розмежування відповідальності держави та банків

Банки не відповідають по зобов'язаннях держави, а держава не відповідає по зобов'язаннях банків, крім випадків, коли сторони беруть на себе таку відповідальність.

Розділ II. Національний банк України

Стаття 6. Національний банк України — юридична особа

Національний банк України (далі — Національний банк) є власністю Української РСР, юридичною особою. Його статут затверджується Президією Верховної Ради Української РСР.

Національний банк та його установи мають печатку з зображенням Державного герба Української РСР.

Стаття 7. Підзвітність Національного банку

Національний банк підзвітний Верховній Раді Української РСР. Національний банк має право законодавчої ініціативи.

Стаття 8. Основні функції Національного банку

Національний банк є центральним банком республіки, її емісійним центром, проводить єдину державну політику в галузі грошового обігу, кредиту, зміцнення грошової одиниці, організує міжбанківські розрахунки, координує діяльність банківської системи в цілому, визначає курс грошової одиниці відносно валют інших країн. Йому належить монопольне право на випуск грошей в обіг, а також випуск національних грошових знаків за рішенням Верховної Ради Української РСР.

Національний банк створює і організує діяльність державної скарбниці республіки, зберігає резервні фонди грошових знаків, дорогоцінні метали та золотовалютні запаси.

Національний банк представляє інтереси Української РСР у відносинах з центральними банками інших країн, у міжнародних банках та інших фінансово-кредитних організаціях, де міждержавне співробітництво передбачено на рівні центральних банків.

Національний банк згідно із законодавством Української РСР нагромаджує золотовалютні резерви, які зараховуються на баланс Національного банку, здійснює операції по їх розміщенню (в тому числі і в іноземних банках) самостійно або через банки, уповноважені ним на ведення зовнішньоекономічних операцій.

Національний банк виконує такі операції:

1) видає комерційним банкам кредити на строк за домовленістю з позичальниками;

2) веде рахунки банків-кореспондентів і здійснює розрахункове касове обслуговування комерційних банків та інших кредитних установ;

3) купує та продає цінні папери, що випускаються державою;

4) видає кредити банкам під заставу векселів і цінних паперів;

5) купує і продає іноземну валюту і платіжні документи в іноземній валюті;

6) проводить операції з резервними фондами грошових знаків;

7) здійснює інші операції відповідно до своїх функцій, передбачених цим Законом.

Національний банк організує інкасацію та перевезення грошових знаків та інших цінностей.

Стаття 9. Фонди Національного банку

Національний банк має статутний фонд, який служить забезпеченням його зобов'язань. Статутний фонд утворюється за рахунок коштів держави. Розмір статутного фонду Національного банку встановлюється і змінюється рішенням Верховної Ради Української РСР.

Національний банк утворює інші фонди, передбачені його статутом.

Стаття 10. Мережа і керівні органи Національного банку

Мережа установ Національного банку затверджується Президією Верховної Ради Української РСР.

Керівним органом Національного банку є Правління.

Правління Національного банку:

розглядає стан грошового обігу і розробляє пропозиції по основних напрямах державної грошово-кредитної політики в республіці;

приймає рішення про рівень резервних вимог і нормативів, процентних ставок на кредити, що надаються комерційним банкам;

веде економічні розробки в галузі грошового обігу і банківської справи, методики бухгалтерського обліку і звітності;

проводить іншу діяльність по виконанню своїх функцій згідно з статутом.

Правління Національного банку складається з голови Правління, його заступників і членів Правління.

Голова Правління Національного банку призначається Верховною Радою Української РСР за поданням Голови Верховної Ради Української РСР.

Голова Правління Національного банку керує роботою Правління, головує на його засіданнях.

Заступник голови Правління Національного банку та члени Правління призначаються Президією Верховної Ради Української РСР за поданням голови Правління Національного банку.

Рішення Правління Національного банку приймаються простою більшістю голосів і оформлюються постановою.

Стаття 11. Кредитні ресурси Національного банку

Кредитні ресурси Національного банку складаються з коштів статутного та інших фондів, залишків коштів державного бюджету, коштів на депозитних рахунках, коштів в обігу та в міжбанківських розрахунках, а також переданих за оплату Ощадним банком коштів, які формуються за рахунок вкладів населення.

Стаття 12. Управління грошовим обігом

Національному банку належить право на випуск в обіг і регулювання кількості грошей, що знаходяться в обігу.

Основні напрями грошово-кредитної політики щорічно затверджуються Верховною Радою Української РСР.

Національний банк визначає вид грошових знаків, їх номінал, відмінні ознаки і систему захисту.

Стаття 13. Регулювання рівня процентних ставок

Національний банк здійснює регулювання рівня банківських процентних ставок шляхом їх зміни по своїх кредитах, що надаються комерційним банкам.

Стаття 14. Відносини з бюджетом республіки

Національний банк організує і здійснює через банківську систему касове виконання державного бюджету республіки.

За рішенням Верховної Ради Української РСР Національний банк може надавати Міністерству фінансів Української РСР кредит на загальних умовах.

Національному банку забороняється фінансування дефіциту державного бюджету.

Стаття 15. Обслуговування державного боргу

Національний банк разом з комерційними банками здійснює обслуговування державного боргу, виконуючи операції, пов'язані з розміщенням державних позик, їх погашенням та виплатою процентів по них.

Стаття 16. Нормативні акти Національного банку

Національний банк видає нормативні акти з питань, що входять до його повноважень. Нормативні акти Національного банку обов'язкові для всіх банків, розташованих на території Української РСР.

Національний банк встановлює єдині правила бухгалтерського обліку в банках на базі комплексної автоматизації і комп'ютеризації.

Стаття 17. Дозвіл Національного банку на створення комерційних банків

Національний банк дає дозвіл на створення на території республіки комерційних банків шляхом їх реєстрації.

Стаття 18. Республіканська книга реєстрації банків

Національний банк веде Республіканську книгу реєстрації банків.

Комерційні банки набувають статусу юридичної особи з часу їх реєстрації в Республіканській книзі реєстрації банків.

Іноземні банки та банки інших республік, їх філіали і представництва можуть здійснювати банківські операції тільки після їх реєстрації в Республіканській книзі реєстрації банків.

Стаття 19. Представництва Національного банку

Національний банк має право відкривати свої представництва за кордоном.

Стаття 20. Звітність Національного банку

Національний банк щорічно, у квітні, подає Верховній Раді Української РСР звіт про свою роботу, баланс своєї діяльності і зведений баланс банківської системи республіки.

Національний банк публікує свій річний баланс, а також зведений баланс банківської системи республіки.

Верховна Рада Української РСР щорічно за поданням Національного банку затверджує розподіл його прибутку.

Стаття 21. Звільнення Національного банку від сплати податків, зборів та державного мита

Національний банк та його установи (за винятком госпрозрахункових) звільняються від сплати всіх видів податків, зборів і державного мита.

Розділ III. Комерційні банки

Стаття 22. Створення комерційних банків

Комерційні банки різних видів і форм власності створюються на акціонерних або пайових засадах.

Засновниками, акціонерами (учасниками) комерційних банків можуть бути юридичні та фізичні особи, за винятком Рад народних депутатів усіх рівнів, їх виконавчих органів, політичних і профспілкових організацій, спілок і партій, громадських фондів. Частка будь-якого із засновників, акціонерів (учасників) не повинна перевищувати 35 процентів статутного фонду комерційного банку.

Реєстрація комерційного банку здійснюється на підставі таких документів:

заяви про реєстрацію;

установчих документів: установчого договору, статуту банку, протоколу про прийняття статуту та призначення керівних органів банку;

економічного обгрунтування;

висновків аудиторської організації про фінансовий стан засновників банку;

відомостей про професійну придатність керівників (голови та головного бухгалтера) банку, рекомендованих засновниками.

Реєстрація здійснюється у місячний строк з моменту одержання заяви та всіх документів, передбачених цією статтею.

У разі перевищення Національним банком строку, зазначеного для реєстрації, він сплачує засновникам комерційного банку штраф у розмірі 0,01 процента оголошеного статутного фонду комерційного банку за кожний день зволікання.

Національний банк може відмовити в реєстрації комерційного банку у разі порушення порядку створення банку, невідповідності його статуту та інших установчих документів законодавству республіки, незадовільного фінансового стану засновників.

(Продовження на 6-й стор).

БУЛГАКОВСЬКІ ДНІ

Продиктовано в номер

Відкрилися в Києві ювілейні Булгаковські торжества. Багата і різноманітна їх програма. Одним з цікавих її заходів стало відвідання учасниками днів відреставрованого будинку Булгакових, розташованого на Андріївському узвозі, оспіваному знаменитим земляком у романі «Біла гвардія» і п'єсі «Дні Турбіних», яку перщим поставив Московський Художній театр.

Меморіальною дошкою, біля якої взимку і влітку завжди квіти, позначений цей зовні нічим непримітний двоповерховий особняк під номером 13, якого любили всі Булгакови. Сьогодні, як і раніше, багато шанувальників творчості Майстра приходять сюди, щоб побачити цей незвичайний будинок, постояти під балконом, на який часто виходив майбутній письменник, розгледіти ту саму щілину між будинками, куди молодший Турбін ховав зброю.

До ювілею Майстра мав відкритися літературно-меморіальний музей. Але, як, на жаль, у нас часто буває, не вистачило спеціалістів, вчасно не привезли матеріали, та й з коштами теж не густо. От і відбулось відкриття не музею, а відреставрованого будинку. Гості побачать тут також колекцію пам'ятних речей, які стануть окрасою музейної експозиції. А вона, за задумом авторів, буде незвичайною — адже це будинок не тільки Булгакових, а й Турбіних, що і стало визначальним у створенні художньої концепції музейної експозиції. Основу її складуть меморіальні матеріали сім'ї Булгакових. На жаль, їх не дуже багато. Тому зафіксовані на численних фотографіях предмети будуть точно повторені, але вже у гіпсі, як зліпок з речі, що зникла. Треба пам'ятати також, що це — помешкання Майстра, який сам підказав художникам різні чудеса. Тому відвідувачі зможуть тут проходити навіть крізь стіни, шафи, заглянути в задзеркалля...

...А ввечері того ж 15 травня в Державному академічному українському драматичному театрі імені Івана Франка відбулось відкриття головної події Булгаковських ювілейних торжеств — театрального фестивалю.

Є. ПАРІЙСЬКИЙ,
кор. Укрінформу.

ДОЛАР ТОРГАМ НЕ ТОВАРИШ?

Бізнес

— Поки що так, — мусили констатувати керівники Одеської торгової біржі, які влаштували перші відкриті торги. На дев'ять мільйонів доларів було представлено тут для продажу різноманітної продукції, насамперед — імпортної. Однак майже всю її довелося зняти з торгів. Не знайшлося покупців. Бо валюта поки що обтяжує кишені далеко не всім підприємцям. Та й через слабеньку рекламу покупці-брокери не були готові до того, що на біржі можна придбати дефіцитний імпорт за порівняно невисокими цінами.

То що — перша чарка колом?

— Ні, я так не вважаю,— каже директор Одеської торгової біржі А. Глушко. — В цілому, як на перший раз, вдалося. На продаж було представлено продукцію виробничо-технічного призначення та товари народного споживання, окрім пропонованих за валюту, та ще й на 196 мільйонів карбованців. Більш як на п'яту частину їх за два дні роботи біржі укладено торгові угоди. В діловому світі це вважається нормальним індексом активності покупців. А далі, з надбанням досвіду, вони, сподіваюсь, зростатимуть.

Тож, на перших торгах реалізовано чималу партію товарів 85 найменувань — від промислових до широкого вжитку. Серед продавців та покупців були представники з багатьох регіонів країни.

В останню декаду травня на Одеській торговій біржі відбудуться нові торги. «Географія» бажаючих взяти участь розширюється.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

Візьми зроби і собі!

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Зверніть увагу —

ПОЛЮВАННЯ НА «ЗАЙЦІВ» ТРИВАЄ

Винахід велосипеда не допоможе білоцерківцям вирішити транспортну проблему — в продажу веломашин нема і зробити самотужки нема з чого. Отже, монополізму громадського транспорту ніщо не загрожує. Але й самі монополісти переживають тяжкі часи: автобусники досі отримують дотацію від держави, тролейбусників фінансує виробниче об'єднання «Білоцерківшина».

Як зробити галузь самоокупною? Міськрада запропонувала три варіанти вирішення проблеми. Перший — підвищити вартість квитків до 15—20 копійок. Другий — проїзні талони аналогічної вартості викуплять підприємства і продають своїм працівникам відповідно до фінансових можливостей. Третій — ввести в Білій Церкві місцевий податок на транспорт в розмірі 5 карбованців щомісяця на кожного працюючого.

Просте збільшення плати? Сумнівно. Грішить принципом добровільності другий варіант. Міська влада найбільш схильна до третього варіанту, тим паче він передбачений Законом про місцеве самоврядування. Таким чином, міський транспорт у Білій Церкві може стати безталонним. Уже підраховано і економічний ефект — півмільйона карбованців.

А поки що транспортники фіксують збитки, а контролери полюють на «зайців».

Анатолій ВЛАСЕНКО.
Біла Церква.

БАЗАРНИЙ ДЕНЬ

Ціни на ринках республіки цього тижня такі:
(в карбованцях)

	Київ	Хмельницький	Чернігів	Дніпропетровськ	Долина
Яловичина (за кг)	15—18	—	10	12—13	—
Свинина (за кг)	15—20	10—13	8—10	12—15	10—12
Сало (за кг)	7— 8	6— 7	6	8	6
Сметана (за л)	8—10	6	4	6	4
Сир (за кг)	8—10	6— 7	4	8	4—5
Мед (за кг)	40	25	25	30	20—25
Олія (за л)	10	—	6	6	—
Картопля (за кг)	1,5— 2	1	1	1,5— 2	0,5—0,8
Цибуля (за кг)	5— 6	3	3	3— 5	1,5— 2
Огірки солоні (за шт.)	1— 2	0,5	—	0,5	—

Телеграфним рядком з Дніпропетровська

ВНУТРІОБЛАСНИЙ БАРТЕР

Обласна спілка орендарів і підприємців створила комерційний центр «Біржа ресурсів». Одразу відгукнулися 60 підприємств. Адже всі нині потерпають від нестачі сировини, товарних і матеріальних ресурсів. А де розжитися? Хіба що — обмінявшись.

ФЕРМЕРСЬКА ДИНАСТІЯ!

Добрих 20 літ тримається слава бджоляра з Нікопольського району М. Свириденка. Спершу він узяв пасіку в оренду, а потім став фермером. А цього року колгосп імені крейсера «Аврора» та Придніпровська сільрада виділила землю синові Свириденка — Олександру. Син з дружиною взялися за садівництво.

ШТАБ-КВАРТИРА ЮНЕСКО...

...щойно створена у Дніпропетровську. ЮНЕСКО, як відомо, всесвітня організація, що опікується освітою, наукою та культурою. Клуби ЮНЕСКО є у багатьох країнах. Дніпропетровський — один з перших на Україні.

ГІСТЬ З МАЙБУТНЬОГО

Ми не раз чули про французькі чи японські поїзди-експреси, що рухаються з швидкістю 350-500 і більше кілометрів на годину. Вчені й конструктори науково-дослідного сектора Дніпропетровського інституту інженерів залізничного транспорту давно розробили подібні поїзди та колії для них. Але замовлення на реалізацію проекту отримано лише зараз.

НЕРОЗГАДАНА ПРИКМЕТА

Цього року на Дніпропетровщині залишились невикупленими з розсадників Зеленбуду півтора мільйона саджанців. Що то за прикмета? Або вирішили краще доглядати те, що посаджено раніше, або — економлять на озелененні...

ОБЕЗКРОВЛЕННЯ

Головлікар Криворізької міської станції переливання крові Г. Лістрова б'є тривогу: донорська кров у дефіциті, бо на підприємствах скасовують пільги для донорів, пояснюючи це економічними труднощами. А може, причина — у дефіциті милосердя?

ПОЧИМ НИНІ ПЕНСІОНЕРИ

Ми вже розповідали («ГУ» від 21 лютого), як Дніпропетровський металургійний завод імені Комінтерну продав свій житловий будинок, мешканці якого переважно пенсіонери, регіональному центрові НТТМ «Імпульс». Виручені кошти завод вклав... у будівництво житла для молодих робітничих кадрів. А пенсіонери, мовляв, своє вже відпрацювали. За пенсіонерів змушений був заступитися облдержарбітраж.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

З...
ТАМ...

Про наро... Болгарії Іва... мо вже чим... знає, що то... раїни праці... яких Іван ... жаючих осв... лікування. ... ніших учен... янка Тама... Позняк.

Вона бли... замени, а ц... бо Йотов — ... могливий в... байду х... го сп... Т. Позняк ... що дає пра... дей. Безумо... і документ ... сить умовн... коли йдеть...

Втім, Та... має що від... високе біоп... кажуть, від... дину наскр... вона закінч... си, де діст... готовку.

І ... же... рук... сяч чолові... ки, бо мет... агностики ... оздоровлен... Йотова баз... на рідкісні... цілителя, й... туїції, а т... професійни... вмика... чинн... вають на л... Окрім того... захворюва... ля розрахо... ном, що ві... кі резерви... та, спонук... тивно і бо... лення. Ць... родні мет... глиною, пр... овочевим ... масажем. ... сіб строго ... відпро... хворб... ням її біо...

Мені бу... тися та...

«...

Херсон... виробниче... уклало аг... домою ан... «Ренк Кс... ня рекла... копіюваль... південном... За це к... п'ять пр... відрахува...

— На ... рі у Херс... ступник ... ХСВО В. ... пропонова... кий вибір... та авто... оригіналі... льорових ... ням, кре... двобічних ...

Реалії —

Понад ... покинули... назавжди... громадян... дон у сво... вах. Одн... їхати за ... тить рід... проста. ...

...НІ

...ами теж не ...булось від... а відреста... у. Гості по... колекцію ... які стануть ...ї експози... задумом ав... ичайною — ... не тільки Турбіних, що ...ьним у ство... концепції ...ції. Основу ...оріальні ма... агакових. На ... багато. То-

му зафіксовані на численних фотографіях предмети будуть точно повторені, але вже у гіпсі, як зліпок з речі, що зникла. Треба пам'ятати також, що це — помешкання Майстра, який сам підказав художникам різні чудеса. Тому відвідувачі зможуть тут проходити навіть крізь стіни, шафи, заглянути в задзеркалля...

А ввечері того ж 15 травня в Державному академічному українському драматичному театрі імені Івана Франка відбулось відкриття головної події Булгаковських ювілейних торжеств — театрального фестивалю.

Є. ПАРІЙСЬКИЙ,
кор. Укрінформу.

...НЕ ТОВАРИШ?

...ші відкриті ...ь мільйонів ...представлено ... різноманіт... самперед — ... майже всю

її довелося зняти з торгів. Не знайшлося покупців. Бо валюта поки що обтяжує кишені далеко не всім підприємцям. Та й через слабеньку рекламу покупці-брокери не були готові до того, що на біржі можна придбати дефіцитний імпорт за порівняно невисокими цінами.

То що — перша чарка колом?

— Ні, я так не вважаю, — каже директор Одеської торгової біржі А. Глушко. — В цілому, як на перший раз, вдалося. На продаж було представлено продукцію виробничо-технічного призначення та товари народного споживання, окрім пропонованих за валюту, та ще й на 196 мільйонів карбованців. Більш як на п'яту частину їх за два дні роботи біржі укладено торгові угоди. В діловому світі це вважається нормальним індексом активності покупців. А далі, з надбанням досвіду, вони, сподіваюсь, зростатимуть.

Тож, на перших торгах реалізовано чималу партію товарів 85 найменувань — від промислових до широкого вжитку. Серед продавців та покупців були представники з багатьох регіонів країни.

В останню декаду травня на Одеській торговій біржі відбудуться нові торги. «Географія» бажаючих взяти участь розширюється.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент
«Голосу України».
Одеса.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

...ИЙ ДЕНЬ

...и цього тижня такі:
...ях)

Чернігів	Дніпропетровськ	Долина
10	12—13	—
8—10	12—15	10—12
6	8	6
4	6	4
4	8	4—5
25	30	20—25
6	6	—
1	1,5— 2	0,5—0,8
3	3— 5	1,5— 2
—	0,5	—

Телеграфним рядком з Дніпропетровська

ВНУТРІОБЛАСНИЙ БАРТЕР

Обласна спілка орендарів і підприємців створила комерційний центр «Біржа ресурсів». Одразу відгукнулися 60 підприємств. Адже всі нині потерпають від нестачі сировини, товарних і матеріальних ресурсів. А де розжитися? Хіба що — обмінявшись.

ФЕРМЕРСЬКА ДИНАСТІЯ!

Добрих 20 літ тримається слава бджоляра з Нікопольського району М. Свириденка. Спершу він узяв пасіку в оренду, а потім став фермером. А цього року колгосп імені крейсера «Аврора» та Придніпровська сільрада виділила землю синові Свириденка — Олександру. Син з дружиною взялися за садівництво.

ШТАБ-КВАРТИРА ЮНЕСКО...

...щойно створена у Дніпропетровську. ЮНЕСКО, як відомо, всесвітня організація, що опікується освітою, наукою та культурою. Клуби ЮНЕСКО є у багатьох країнах. Дніпропетровський — один з перших на Україні.

ГІСТЬ З МАЙБУТНЬОГО

Ми не раз чули про французькі чи японські поїзди-експреси, що рухаються з швидкістю 350-500 і більше кілометрів на годину. Вчені й конструктори науково-дослідного сектора Дніпропетровського інституту інженерів залізничного транспорту давно розробили подібні поїзди та колії для них. Але замовлення на реалізацію проекту отримано лише зараз.

НЕРОЗГАДАНА ПРИКМЕТА

Цього року на Дніпропетровщині залишились невикупленими з розсадників Зеленбуду півтора мільйона саджанців. Що то за прикмета? Або вирішили краще доглядати те, що посаджено раніше, або — економлять на озелененні...

ОБЕЗКРОВЛЕННЯ

Головлікар Криворізької міської станції переливання крові Г. Лістрова б'є тривогу: донорська кров у дефіциті, бо на підприємствах скасовують пільги для донорів, пояснюючи це економічними труднощами. А може, причина — у дефіциті милосердя?

ПОЧИН НИНІ ПЕНСІОНЕРИ

Ми вже розповідали («ГУ» від 21 лютого), як Дніпропетровський металургійний завод імені Комінтерну продав свій житловий будинок, мешканці якого переважно пенсіонери, регіональному центрові НТТМ «Імпульс». Виручені кошти завод вклав... у будівництво житла для молодих робітничих кадрів. А пенсіонери, мовляв, своє вже відпрацювали. За пенсіонерів змушений був заступитися облдержарбітраж.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».

Багато в світі див...

ЗА ЗДОРОВ'ЯМ — ДО ТАМАРИ МИХАЙЛІВНИ

Про народного цілителя з Болгарії Івана Йотова відомо вже чимало. Та мало хто знає, що торік у столиці України працювали курси, на яких Іван Йотов навчав бажаючих освоїти його систему лікування. Однією з найздібніших учениць виявилася киянка Тамара Михайлівна Позняк.

Вона блискуче склала екзамени, а це було не просто, бо Йотов — надзвичайно вимогливий вчитель. І йому не байду[illegible] хто продо[illegible]ть його сп[illegible] саме [illegible] Києві. Т. Позняк одержала диплом, що дає право лікувати людей. Безумовно, диплом, хоч і документ солідний, але досить умовний, тим більше, коли йдеться про здоров'я.

Втім, Тамара Михайлівна має що віддати людям. У неї високе біополе, здатність, як кажуть, від Бога, бачити людину наскрізь. Крім того, вона закінчила медичні курси, де дістала всебічну підготовку.

І[illegible]же за рі[illegible]ез її рук[illegible]ошло біль[illegible]2 тисяч чоловік. Саме через руки, бо методика ранньої діагностики захворювань та оздоровлення за системою Йотова базується передусім на рідкісній чутливості рук цілителя, його винятковій інтуїції, а також на глибоких професійних знаннях. Тобто вмика[illegible]ся цілий [illegible]мплекс чинни[illegible] які чудо[illegible]о впливають на людський організм. Окрім того, в разі виявлення захворювання, курс лікування розрахований таким чином, що він розкриває великі резерви організму пацієнта, спонукає його діяти активно і боротися за своє зцілення. Цьому сприяють народні методи лікування — глиною, прополісом, травами, овочевим бульйоном, соками, масажем. Причому кожен засіб строго перевіряється на відпо[illegible]ть [illegible]анізмові хворо[illegible]люд[illegible]рахуванням її біологічної хвилі.

Мені було корисно дізнатися також у кабінеті Т. Позняк, наскільки чиста вода в крані, з дачної криниці. Тамара Михайлівна помітила, до речі, що колір мого плаття не той, що може вберегти саме мене від впливу шкідливих випромінювань з-під землі та з космосу. Порадила не носити. Та от біда,— де взяти «той»? Тут вже Тамара Михайлівна безсила. Втім, в її кабінеті я довідалася про ніби знайомі з дитинства речі, явища, поняття, яким ніхто з нас, в силу необізнаності, не надає значення. А, виявляється, здоров'я починається не тільки з уваги до себе, а й до всього, що оточує людину щодня.

Але все це надто індивідуально — переповідати не варто. Краще завітайте до цілительки Тамари Михайлівни Позняк. Адреса? Київ-252033, вулиця Саксаганського, № 56. «Трансмедімпекс». Прийомні дні: понеділок, середа, п'ятниця. Телефон: 227-73-79.

Людмила БАРАНЕВИЧ.
Київ.

На знімку: на прийомі у Т. Позняк.
Фото Сергія П'ЯТЕРИКОВА.

«РЕНК КСЕРОКС» У ХЕРСОНІ

Херсонське суднобудівне виробниче об'єднання (ХСВО) уклало агентську угоду з відомою англійською фірмою «Ренк Ксерокс» про сприяння рекламі та реалізації її копіювальної продукції у південному регіоні України. За це корабели матимуть п'ять процентів валютних відрахувань від продажу.

— На проведеному семінарі у Херсоні,— розповів заступник головного інженера ХСВО В. Усик,— було запропоновано покупцям широкий вибір техніки: з ручною та автоматичною подачею оригіналів, одержанням кольорових копій, тиражуванням, креслень, одержанням двобічних копій...

Факт і коментар

Перші контракти на придбання ксероксів уклали з англійцями річковий порт, нафтопереробний завод, інші херсонські підприємства.

— Чув, що продукція цієї фірми поступається японським зразкам, начебто англійці просто сплавляють залежалий товар?

— Не згоден. Можливо, японська копіювальна техніка і краща, але, на мою думку, поступається в надійності та довговічності. Суднобудівники користуються цими машинами уже два десятиліття. До речі, два роки тому Президент США Буш вручив фірмі національний приз за високу якість її виробів. Проблема тут в іншому: де підприємствам взяти вільно конвертовану валюту для їх придбання?

Маємо намір створити на базі ХСВО регіональний центр для південних областей республіки, щоб не тільки продавати техніку, а й обслуговувати її. За відмінне проведення семінару фірма подарувала корабелам копіювальну машину.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».
Херсон.

Реалії

ХІБА ЩО НА ПОМИНКИ

Понад сім тисяч харків'ян покинули торік Батьківщину назавжди, а ще 30 тисяч громадян виїжджали за кордон у своїх приватних справах. Однак, цього року виїхати за межі країни пощастить рідко кому. Причина проста. В обласному відділі віз і реєстрацій немає бланків закордонних паспортів.

— У мене в сейфі їх всього кілька. Тримаю під трьома замками, на крайній випадок. Раптом у когось із харків'ян помре високопоставлений родич в Європі чи Америці? А я не зможу оформити виїзні документи. Що тоді? Міжнародний скандал — відповів сам на своє ж запитання начальник ВВІРу В. Наточій.

Микола КОСИЙ,
журналіст.
Харків.

СО... ГНО...

Не міг зр... В лабіринтах... якесь гуготін... потривожена... ніяк не могл... Один з гном...
— Ми дум... стільця...
...Вони зай... посміхаючись... їх привела, ...
— Самі ... Ти ж у теор... петраєш...
Назва тріо... ченко — лід... Зуєв — бас-... сандр Коленч... звучала деш... — «Небесна... про що не го... рії там було... існує рік. Я... Випадково. Ч...
— Хіба це ... виконують? ... виконують. ... передбачаєть... чийсь (або в... створений, т... твори — жи... провізація. В... повторюють ... грали, і тер... не про них. ... провізації н... більш вдалі ... шають. Да... друзям. Як ... чергова комп... ємо один до ... Звучить віль... ний трень. Я... ється? — П... гання картин... нальність? — ... якомусь клю... В класичній ... ємопроникне... та песимізму... мажор з мі... щось одне, д... ру. Вони ві... третього сту... час лад, том... не має людс... тей. Якщо вж... міни — єди... прикластися ... ходелія. Щ... без конкрет... Перший альб... записали мин... і називаєтьс... (маячня, рос...
— Ми нам... ною мовою в... ні космічні ... каючи їх крі...

П'Є...

Що ми зна... рію? Майже ... ком можуть ... одержані з р... де Костера ... гель».
Та у тих ... щастило поба... «Саббатіні мі... та, була мо... нити свої зна... ся ця мож... допомозі Тет... завідуючої ... ри Українськ... дружби і кул... ків із зарубі... та Володимир... очолює в цьо... відділ зв'язкі... Західної Євро... Америки. ... ці цих люде... чиновники, н... ральних діяч... ліки, ні кер... студії пантом... запрошення ... Києва чудови... ців із за... Фландрії, не ... нізувати жод...
Певна, ... дачі так сам... П'єро, Арлек... як співчували...

ГОЛОС України

Багато в світі див...

...А ЗДОРОВ'ЯМ — ДО ...МАРИ МИХАЙЛІВНИ

**...ого цілителя з
...а Йотова відо-
...о. Та мало хто
... у столиці Ук-
...ли курси, на
...тов навчав ба-
...н його систему
...ією з найздіб-
... виявилася ки-
... Михайлівна**

...уче склала ек-
...уло не просто,
...адзвичайно ви-
...ель. І йому не
...родо...ть йо-
...ме ... Києві.
...ржала диплом,
... лікувати лю-
..., диплом, хоч
...ідний, але до-
... тим більше,
...про здоров'я.
...а Михайлівна
... людям. У неї
... здатність, як
...га, бачити лю-
... Крім того,
... медичні кур-
... всебічну під-

...рік...ез її
...біль...2 ти-
...аме через ру-
...а ранньої ді-
...ворювань та
... за системою
...ся передусім
...тливості рук
...винятковій ін-
... на глибоких
...ганнях. Тобто
...ий ...мплекс
...до...о впли.
...кий організм.
...азі виявлення
...курс лікуван-
...й таким чи-
...зкриває вели-
...нізму пацієн-
...ого діяти ак-
...я за своє зці-
...сприяють на-
...лікування —
...сом, травами,
...оном, соками,
...ому кожен за-
...віряється на
...анізмові
...рахуван-
...ої хвилі.
...орисно дізна-
... у кабінеті

Т. Позняк, наскільки чиста вода в крані, з дачної криниці. Тамара Михайлівна помітила, до речі, що колір мого плаття не той, що може вберегти саме мене від впливу шкідливих випромінювань з-під землі та з космосу. Порадила не носити. Та от біда,— де взяти «той»? Тут вже Тамара Михайлівна безсила. Втім, в її кабінеті я довідалася про нібито знайомі з дитинства речі, явища, поняття, яким ніхто з нас, в силу необізнаності, не надає значення. А, виявляється, здоров'я починається не тільки з уваги до себе, а й до всього, що оточує людину щодня.

Але все це надто індивідуально — переповідати не варто. Краще завітайте до цілительки Тамари Михайлівни Позняк. Адреса? Київ-252033, вулиця Саксаганського, № 56. «Трансмедімпекс». Прийомні дні: понеділок, середа, п'ятниця. Телефон: 227-73-79.

Людмила БАРАНЕВИЧ.
Київ.

На знімку: на прийомі у Т. Позняк.

Фото Сергія П'ЯТЕРИКОВА.

СОН ПРО НЕБЕСНИХ ГНОМІВ

Характерники

Не міг зрозуміти, де я. В лабіринтах підземелля — якесь гуготіння, наче сама потривожена земна утроба ніяк не могла заспокоїтись. Один з гномів підморгнув:

— Ми думали, впадеш зі стільця...

...Вони зайшли, скептично посміхаючись, і колега, що їх привела, сказала:

— Самі все розкажуть. Ти ж у теорії музики щось петраєш...

Назва тріо (Юрій Польченко — лідер-гітара, Юрій Зуєв — бас-гітара, Олександр Коленченко — ударні) звучала дещо з претензією — «Небесна рудня». І ні про що не говорила. Та теорії там було небагато. Група існує рік. Як зібрались? — Випадково. Чим займаються? — Хіба це важливо? Що виконують? — Скоріше не виконують. Виконувати — передбачається втілювати чийсь (або власний), раніше створений, твір. А у них не твори — жива творчість, імпровізація. Вони ніколи не повторюють те, що колись грали, і термін «репетиція» не про них. Записують імпровізації на плівку, найбільш вдалі композиції залишають. Дають послухати друзям. Як народжується чергова композиція? — Стаємо один до одного спинами. Звучить вільно взятий гітарний трень. Як він народжується? — Погода, спостерігання картини, настрій. Тональність? — Звичайно, в якомусь ключі граємо, але... В класичній гармонії — взаємопроникнення оптимізму та песимізму, їх чергування, мажор з мінором, домінує щось одне, дає настрій твору. Вони відмовились від третього ступеня, що визначає лад, тому їхня музика не має людських пристрастей. Якщо вживати якісь терміни — єдиний, що може прикластися до них, — психоделія. Щипають струну без конкретного змісту. Перший альбом, який вони записали минулого року, так і називається — Delirium (маячня, рос. — бред).

— Ми намагаємося музичною мовою висловити духовні космічні процеси, пропускаючи їх крізь себе на шляху з макро- в мікрокосм. Так народжується наша музика. Звідси і назва групи.

Як знайшли вони цей «кращий в світі підвал», шлях до якого — через суворого міліціонера, вузький двір,— секрет фірми. Але підземелля й справді унікальне: ляснеш в долоні — і звук м'яко, наче знехотя, затухає. Тембр свого резонування в цій печері шукали емпірично. Юрій Польченко, не знаючи, що західний музичний авангард використовує так звані альтернативні настройки гітари, дійшов до цього сам. Гітара в нього зазвучала в майже рояльному діапазоні. Тембр — від ситару до контрабасу. В колеги — Юрія Зуєва — гітара саморобна. Несловесна мова, звільнена від непотрібних смислових навантажень, розкриває інтонацію, настрій, глибинні процеси, не захаращені вторинним. Чому такий склад — дві гітари та ударні? — Трикутник — найміцніша конструкція. Але без одного з музикантів група нема.

Творча лабораторія Юрія Польченка може існувати поки що лише в цьому підземеллі — спроби виступати на відкритих майданчиках (листопад минулого року, Будинок кіно) без страшенно дорогих електронних ефектів ефекту не дали. «Руднею» зацікавились там, де люди не голодні, де можна від мажорно-мінорних контрастів відволіктися на філософський лад.

...Співали стіни. До м'якого кам'яного тембру домішувався метал вентиляційних труб. Хлопці перетворювались на гномів, під десятки децибел все кудись зникало.

Коли вийшов на вулицю, очманіло тицьнувши міліціонеру перепустку, люди здавалися якимись нарочитими. Навіщо називати словами те, що й так зрозуміло? Зникла місячна втома, було легко. Хлопці, прощаючись біля метро, хитро посміхались. Тут вони не були гномами. А може, все те наснилося?

Костянтин ПАРИШКУРА,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Футбол

ЩАСЛИВЕ ПОВЕРНЕННЯ

«МАНЧЕСТЕР ЮНАЙТЕД» (АНГЛІЯ) — «БАРСЕЛОНА» (ІСПАНІЯ). 2:1 (0:0). Фінальний матч розиграшу Кубка кубків. Роттердам. Стадіон «Фейєноорд». 15 травня. Голи забили: Хьюз (68,74) — у переможців; Куман (80) — у переможених. На 85-й хвилині з поля було вилучено барселонця Нандо.

Як відомо, протягом тривалого часу англійські футбольні клуби відлучалися від європейських турнірів через хуліганську поведінку їхніх болільників. Торік це табу було знято, і повернення футбольної Англії відзначувалося виграшем другого за значенням континентального призу.

Звичайно, наставник «Барселони» голландець Йохан Кройфф сподівався, що у себе на батьківщині йому пощастить. Але сталося не так, як хотілося. Вихованці англійського тренера Алекса Фергюсона виявилися ліпше підготовленими до вирішального випробування.

Уже в першому таймі міг відзначитися Маклер, але, вийшовши на ворота суперника, пробив значно вище воріт. Найцікавіше відбувалося після перерви. Героєм подій став валієць, гравець збірної Уельсу, Хьюз. До речі, два роки тому він виступав за... «Барселону». Спершу Хьюз встиг на добивання після сильно пробитого штрафного Робсоном. А в другому випадку скористався помилкою захисників іспанської команди і вразив порожні ворота.

Барселонці, навіть залишившись вдесятьох, не припинили опір. Куман, у притаманному йому стилі, виконав штрафний метрів з 30, «пробив» стінку і скоротив розрив у рахунку. За кілька хвилин до фінального свистка «Барселона» могла встановити рівновагу. Але Лаудруп слабко пробив по порожніх воротах, і захисник встиг відбити м'яч.

Президент УЄФА швед Ленарт Йохансен вручив срібний приз, добре знайомий киянам, футболістам «Манчестер Юнайтед».

ВЛ. ІНФ.

...НК КСЕРОКС» У ХЕРСОНІ

**... суднобудівне
...ання (ХСВО)
...у угоду з ві-
...кою фірмою
... про сприян-
...реалізації її
...продукції у
...оні України.
...и матимуть
...в валютних
... продажу.**

...еному семіна.
... розповів за-
...ого інженера
... — було за-
...упцям широ.
...ки: з ручною
...ою подачею
...жанням ко-
... тиражуван-
... одержанням
...

Факт і коментар

Перші контракти на придбання ксероксів уклали з англійцями річковий порт, нафтопереробний завод, інші херсонські підприємства.

— **Чув, що продукція цієї фірми поступається японським зразкам, начебто англійці просто сплавляють залежалий товар?**

— Не згоден. Можливо, японська копіювальна техніка і краща, але, на мою думку, поступається в надійності та довговічності. Суднобудівники користуються цими машинами уже два десятиліття. До речі, два роки тому Президент США Буш вручив фірмі національний приз за високу якість її виробів. Проблема тут в іншому: де підприємствам взяти вільно конвертовану валюту для їх придбання?

Маємо намір створити на базі ХСВО регіональний центр для південних областей республіки, щоб не тільки продавати техніку, а й обслуговувати її. За відмінне проведення семінару фірма подарувала корабелам копіювальну машину.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсон.

ХІБА ЩО НА ПОМИНКИ

...яч харків'ян
... Батьківщину
... 30 тисяч
...кали за кор.
...атних спра-
...ого року ви-
...раїни пощас-
... Причина
...ному відділі

віз і реєстрацій немає бланків закордонних паспортів.

— У мене в сейфі їх всього кілька. Тримаю під трьома замками, на крайній випадок. Раптом у когось із харків'ян помре високопоставлений родич в Європі чи Америці? А я не зможу оформити виїзні документи. Що тоді? Міжнародний скандал — відповів сам на своє ж запитання начальник ВВІРу В. Наточій.

Микола КОСИЙ,
журналіст.
Харків.

Навколомистецькі новини

П'ЄРО-СПАДКОЄМЕЦЬ

Що ми знаємо про Фландрію? Майже нічого. Винятком можуть бути відомості, одержані з роману Шарля де Костера «Тіль Уленшпігель».

Та у тих киян, яким пощастило побачити виставу «Саббатіні мім-театру» з Гента, була можливість поповнити свої знання. А з'явилася ця можливість завдяки допомозі Тетяни Шпакович, завідуючої відділом культури Українського товариства дружби і культурних зв'язків із зарубіжними країнами, та Володимира Іванова, який очолює в цьому Товаристві відділ зв'язків з країнами Західної Європи та Північної Америки. Та якби на місці цих людей були байдужі чиновники, ні Союзу театральних діячів нашої республіки, ні керівникам театру-студії пантоміми «Жарт», на запрошення яких прибув до Києва чудовий колектив митців із загадкової далекої Фландрії, не вдалося б організувати жодної вистави.

Певна, що сучасні глядачі так само співчували П'єро, Арлекіно, Коломбіні, як співчували їм кількасот років тому автори цих сюжетів. А майстерність акторів «Саббатіні мім-театру» просто допомагає їм точніше й повніше донести до людей почуття своїх персонажів. Саме завдяки цій майстерності Ерік Бієлен, Соланж Коппенс, Теа Деєге, Лійв де Строопер та інші аматори (а лише два члени трупи — професіонали, для інших пантоміма — просто відпочинок для душі, можливість вияву особистості) змогли розповісти нам, що людей у Бельгії хвилюють ті ж проблеми, що й нас. І, розповідаючи, точніше, показуючи свої переживання, актори не забули про те, що вони приїхали до столиці України: зміст одного з сюжетів актор прочитав українською мовою майже без акценту, що викликало бурхливі оплески, а інший сюжет — «Кафе «Великий начальник» ілюструвався плакатами, теж написаними українською. Реверанс, розрахований «на публіку»? Можливо, й так. Та, на мою думку, це — вияв поваги до народу, на землі якого тебе гостинно зустріли друзі.

Катерина ВОРОНЕНКО.

ПОГОДА

Як повідомили нашому кореспонденту з Гідрометеоцентру, 17—18 травня у західній половині України передбачаються дощі, грози, у Карпатах з 17 по 21 травня сильні тривалі дощі, які можуть сформувати дощові повені на гірських річках, на решті території подекуди невеликий короткочасний дощ, гроза. Вітер змінних напрямків, 3—5, у Карпатах, а сьогодні і на сході, подекуди пориви 15—20 метрів на секунду. Температура вдень 18—24, у західних областях 14—19, уночі 8—14 градусів.

По Київській області сьогодні вдень подекуди невеликий короткочасний дощ, можлива гроза, вітер змінних напрямків, 3—5 метрів на секунду. Температура 19—24 градуси.

ПРО БАНКИ І БАНКІВСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

(Продовження. Початок на 3-й стор.).

що загрожує інтересам кредиторів банку, а також у разі професійної непридатності рекомендованого керівництва.

Рішення про відмову в реєстрації комерційного банку може бути оскаржено у судовому порядку.

Комерційні банки зобов'язані в місячний строк повідомляти Національному банку про зміни, що вносяться до установчих документів з поданням нотаріально завірених копій змінених документів.

Для реєстрації банків інших держав, їх філій, банків з участю іноземного капіталу додатково до документів, зазначених у цій статті, подаються легалізовані в установленому порядку документи:

а) іноземними юридичними особами:

рішення іноземного засновника (учасника) про створення банку або відкриття філії на території України;

письмова згода контрольного органу держави, в якій розташований банк, коли це передбачено законодавством відповідної держави;

б) іноземними громадянами:

підтвердження першокласного банку про платоспроможність громадянина:

рекомендації не менше двох іноземних юридичних осіб або громадян з відомою платоспроможністю.

Стаття 23. Статут комерційних банків

Статут комерційного банку повинен відповідати вимогам законодавства Української РСР про акціонерні товариства та інші види господарських товариств, положенням цього Закону, нормативним актам Національного банку.

У статуті комерційного банку визначається:

повна та скорочена назва банку, його місцезнаходження (поштова адреса);

перелік операцій, що здійснюється банком;

розмір статутного фонду та перелік інших фондів, створюваних банком;

положення про те, що банк є юридичною особою;

положення про органи управління банком, їх структуру, порядок утворення та функції;

порядок ліквідації банку.

У статут може бути включено інші дані, які не суперечать законодавству Української РСР.

Стаття 24. Формування статутного та інших фондів комерційного банку

Статутний фонд комерційного банку формується за рахунок коштів акціонерів або пайових внесків засновників (учасників) банку.

Забороняється використовувати для формування статутного фонду бюджетні кошти, кошти, одержані в кредит та під заставу.

Розмір статутного фонду визначається засновниками (акціонерами) банку, але не може бути меншим розміру, встановленого Національним банком.

Комерційні банки створюють також резервний, страховий та інші фонди, які призначаються для покриття можливих збитків, розширення матеріально-технічного забезпечення діяльності банків, вирішення соціальних питань. Порядок і розміри формування цих фондів визначаються загальними зборами акціонерів (учасників).

Стаття 25. Функції комерційних банків

Комерційні банки здійснюють на договірних умовах кредитно-розрахункове, касове та інше банківське обслуговування підприємств, установ, організацій і громадян шляхом виконання операцій і надання послуг, передбачених статтею 3 цього Закону.

Комерційні банки можуть відкривати на території Української РСР та за її межами філіали і представництва за погодженням з Національним банком.

Витрати комерційних банків по обслуговуванню державного боргу, заборгованості по різниці в цінах, наданню пільгових державних кредитів здійснюються за рахунок держави.

Стаття 26. Спілки та асоціації

Комерційні банки можуть створювати спілки, асоціації та інші об'єднання для координації своєї діяльності і захисту своїх інтересів.

Стаття 27. Антимонопольні правила

Банкам забороняється укладати письмові та усні угоди з метою обмеження конкуренції в банківській діяльності, а також монополізації умов надання кредитів, інших послуг, встановлення процентних ставок і розміру комісійної винагороди.

Комерційні банки не мають права без згоди Національного банку зменшувати розмір статутного фонду і розподіляти резерви серед акціонерів, об'єднуватися з іншими банками.

Стаття 28. Додержання комерційними банками економічних нормативів

Комерційні банки зобов'язані додержувати економічних нормативів, встановлених Національним банком. За порушення установлених нормативів вони несуть відповідальність, передбачену цим Законом.

Всі банки, що розташовані на території Української РСР, повинні тримати обов'язкові резерви в Національному банку.

Стаття 29. Кредитні ресурси комерційних банків

Комерційні банки здійснюють кредитні операції в межах кредитних ресурсів, які вони утворюють в процесі своєї діяльності.

Комерційні банки при необхідності можуть на договірних засадах позичати ресурси один в одного, залучати і розміщувати кошти у формі депозитів, вкладів і здійснювати взаємні операції, передбачені їх статутами.

При нестачі коштів для здійснення кредитних операцій і виконання взятих на себе зобов'язань комерційні банки можуть одержувати позички у Національному банку.

Стаття 30. Процентні ставки по операціях комерційних банків

Комерційні банки самостійно встановлюють процентні ставки по своїх операціях.

Стаття 31. Право вибору банку

Клієнти банку мають право відкривати свої розрахункові (поточні, валютні) рахунки в одному з самостійно вибраних ними банків та користуватись послугами інших банків.

Стаття 32. Форми розрахунків

Банки здійснюють розрахунки у формах, встановлюваних Національним банком, а також прийнятих у міжнародній банківській практиці.

Стаття 33. Звітність та інформація

Обсяг і форми звітності та інформації для комерційних банків встановлюються Національним банком для виконання ним своїх обов'язків. Звітність не може бути розголошена без згоди комерційного банку.

Стаття 34. Аудиторські перевірки

Діяльність комерційних банків підлягає перевірці аудиторськими організаціями, уповноваженими відповідно до законодавства на здійснення таких перевірок.

Стаття 35. Оголошення клієнта неплатоспроможним

Клієнт, який не виконав зобов'язань по своєчасному поверненню кредитів, оголошується неплатоспроможним.

При оголошенні клієнта неплатоспроможним банк зобов'язаний сповістити клієнта, його засновників і основних кредиторів, орган, що зареєстрував статут клієнта, та опублікувати оголошення про неплатоспроможність клієнта в пресі.

Щодо клієнта, оголошеного неплатоспроможним, банк має право вжити таких заходів:

достроково стягнути видані кредити і припинити надання нових позичок;

змінити черговість платежів;

спрямувати безпосередньо на погашення простроченої заборгованості по позичках виручку клієнта від реалізації продукції, робіт та послуг відповідно до заставного права банку;

передати оперативне управління адміністрації, призначеній з участю банку;

реорганізувати позичальника з реалізацією закладеного у банку майна відповідно до законодавства.

Стаття 36. Публікація річних балансів комерційних банків

Комерційні банки публікують річний баланс і рахунки прибутків та збитків за формою і в строки, встановлені Національним банком, у спеціальному виданні після підтвердження достовірності поданих в них відомостей аудиторською службою.

Стаття 37. Припинення діяльності комерційних банків

Комерційний банк припиняє свою діяльність відповідно до цього Закону і законодавства Української РСР про акціонерні товариства та інші види господарських товариств.

Розділ IV. Ощадна справа в Українській РСР

Стаття 38. Здійснення ощадної справи

Ощадну справу в Українській РСР здійснює Ощадний банк Української РСР та інші комерційні банки.

Стаття 39. Ощадний банк Української РСР

Ощадний банк Української РСР є спеціалізованим комерційним банком.

Ощадний банк Української РСР — юридична особа.

Керівництво Ощадним банком Української РСР здійснює Правління банку.

Українська РСР гарантує збереження вкладів і цінних паперів громадян в Ощадному банку Української РСР та їх видачу вкладникам на першу вимогу.

Стаття 40. Функції Ощадного банку Української РСР

Ощадний банк Української РСР несе відповідальність за ефективну організацію ощадної справи в республіці, забезпечує впровадження прогресивних форм розрахунково-кредитного та касового обслуговування населення, розширення безготівкових розрахунків, розповсюдження та погашення цінних паперів, кредитування населення, валютне обслуговування іноземних і радянських громадян, надає різноманітні платні послуги.

Стаття 41. Процентні ставки Ощадного банку Української РСР

Ощадний банк Української РСР встановлює процентні ставки по вкладах населення в межах максимальних процентних ставок, визначених Національним банком.

Стаття 42. Залучення вкладів населення комерційними банками

Комерційні банки можуть залучати грошові кошти громадян в ощадні вклади. Для забезпечення повернення вкладів банками утворюється міжбанківський фонд страхування вкладів громадян. Порядок утворення цього фонду встановлюється Національним банком.

Стаття 43. Вкладники

Вкладниками можуть бути громадяни Української РСР та інших союзних республік, іноземні громадяни і особи без громадянства.

Вкладники вільні у виборі банку для зберігання коштів, вони можуть мати вклади в одному або декількох банках. Приймання грошей на вклади здійснюється банками з видачею вкладнику вкладного документа.

Вкладники можуть розпоряджатися вкладами, одержувати по них доход у вигляді процентів та в іншій формі, запропонований банком, здійснювати безготівкові розрахунки.

Стаття 44. Права неповнолітніх по вкладах

Вкладником може бути неповнолітня особа.

Неповнолітній, який сам вніс вклад на своє ім'я, розпоряджається цим вкладом самостійно.

Вкладами, внесеними будь-якою особою на ім'я неповнолітнього, розпоряджаються:

до досягнення неповнолітніми 15 років — батьки або інші законні представники неповнолітнього;

по досягненні неповнолітніми 15 років — самі неповнолітні, але за згодою своїх батьків або законних представників.

Стаття 45. Пільги по вкладах

Доходи по вкладах не підлягають оподаткуванню. Фізичні та юридичні особи при оформленні документів про перехід вкладів у спадщину звільняються від сплати державного мита.

Вклади, одержані в порядку успадкування, не підлягають оподаткуванню.

Стаття 46. Заповідальне розпорядження

Вкладники мають право зробити заповідальне розпорядження банкові про видачу вкладу в разі своєї смерті будь-якій особі, організації або державі відповідно до законодавства.

Вклад, по якому не зроблено заповідального розпорядження, в разі смерті вкладника, банки видають спадкоємцям у порядку, встановленому законодавством Української РСР.

Стаття 47. Розміщення кредитних ресурсів

Грошові кошти, залучені Ощадним банком Української РСР, передаються за плату Національному банку, а також використовуються ним для кредитування населення та здійснення інших банківських операцій.

Розділ V. Контрольні та ліцензійні функції Національного банку

Стаття 48. Контрольні функції Національного банку

Національний банк здійснює контроль за додержанням банками банківського законодавства республіки, економічних нормативів, що встановлюються відповідно до цього Закону, та власних нормативних актів.

У разі порушень банківського законодавства та економічних нормативів Національний банк дає комерційному банку необхідні розпорядження, обов'язкові для виконання.

При систематичному порушенні встановлених нормативів, невиконанні розпоряджень Національного банку, неподанні чи поданні недостовірної звітності, збитковій діяльності, виникненні становища, що загрожує інтересам вкладників та кредиторів банку, перешкодах антимонопольним діям чи праву клієнта вільно вибирати банк Національний банк має право:

ставити перед засновниками комерційного банку питання про проведення заходів по фінансовому оздоровленню такого банку, його реорганізації чи припинення діяльності;

підвищувати норми обов'язкових резервів;

призначити тимчасову адміністрацію по управлінню банком на період фінансового оздоровлення;

стягувати грошовий штраф у розмірі доходу, одержаного в результаті неправомірних дій комерційного банку;

виключити комерційний банк із Республіканської книги реєстрації банків.

Рішення Національного банку по виконанню ним контролю за банківською системою республіки можуть бути оскаржені комерційними банками в суді.

Стаття 49. Створення комерційних банків з участю іноземних юридичних та фізичних осіб

Національний банк видає ліцензію на створення комерційних банків з участю іноземних юридичних та фізичних осіб. Порядок видачі ліцензії, підстави для відмови в її видачі, а також скасування ліцензії визначається Національним банком відповідно до законодавства Української РСР.

Стаття 50. Здійснення операцій в іноземній валюті

Національний банк видає ліцензію на здійснення комерційними банками операцій в іноземній валюті в республіці та за кордоном на підставі клопотання банку залежно від готовності банку до їх проведення.

Розділ VI. Захист інтересів клієнтів

Стаття 51. Економічні нормативи

З метою захисту інтересів клієнтів та забезпечення фінансової надійності комерційних банків Національний банк встановлює для комерційних банків такі економічні нормативи:

мінімальний розмір статутного фонду;

граничне співвідношення між розміром власних коштів банку та сумою його активів;

показники ліквідності балансу;

(Закінчення на 7-й стор.).

ПРО БАНКИ І БАНКІВСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

(Закінчення. Початок на 3-й і 6-й стор.).

розмір обов'язкових резервів, що розміщуються у Національному банку;

максимальний розмір ризику на одного позичальника.

Порядок розрахунку зазначених економічних нормативів визначається Національним банком.

Стаття 52. Банківська таємниця

Банки в Українській РСР гарантують таємницю по операціях, рахунках та вкладах своїх клієнтів і кореспондентів. Всі службовці банків зобов'язані зберігати таємницю по операціях, рахунках і вкладах банку його клієнтів і кореспондентів.

Довідки по операціях та рахунках юридичних осіб та інших організацій можуть видаватися самим організаціям, державним податковим інспекціям з питань оподаткування, а також на письмову вимогу судам, слідчим органам, органам арбітражу та аудиторським організаціям у випадках, передбачених законодавством.

Довідки по рахунках та вкладах громадян видаються, крім самих клієнтів та їх представників, також судам і слідчим органам по справах, що знаходяться в їх провадженні, в разі, коли на грошові кошти або інші цінності клієнтів, що знаходяться на рахунках і у вкладах, може бути накладено арешт, звернено стягнення або застосовано конфіскацію майна.

Довідки по рахунках і вкладах у разі смерті їх власника видаються особам, вказаним банку власником вкладу у заповідальному розпорядженні, державним нотаріальним конторам по справах спадщини, що знаходяться на розгляді, а також іноземним консульським установам.

Стаття 53. Накладення арешту та звернення стягнення на грошові кошти та інші цінності, що знаходяться у банках

На грошові кошти та інші цінності юридичних осіб та громадян, що зберігаються у банках, арешт може бути накладено тільки за рішенням судів і постанов слідчих органів або органів арбітражу, а стягнення може бути звернено лише за виконавчими листами, виданими судами, за наказами органів арбітражу та іншими виконавчими документами, а у випадках, передбачених законодавством, на вимогу державних податкових інспекцій.

На грошові кошти та інші цінності іноземних та міжнародних організацій, що зберігаються у банках, може бути накладено арешт або звернено стягнення тільки на підставі рішень судів або органів арбітражу в порядку, встановленому законодавством.

Конфіскація грошових коштів та інших цінностей громадян може бути здійснена на підставі вироку, що набрав законної сили, або винесеної відповідно до закону постанови про конфіскацію майна.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ.
20 березня 1991 року.

Постанова Верховної Ради Української РСР

ПРО ПОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО БАНКИ І БАНКІВСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ»

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон Української РСР «Про банки і банківську діяльність» з 1 травня 1991 року.

Встановити, що дія цього Закону поширюється на всі розташовані в Українській РСР банки.

2. Оголосити власністю Української РСР Український республіканський банк Держбанку СРСР, Український республіканський банк державного комерційного промислово-будівельного банку «Укрпромбудбанк», Український республіканський банк Ощадного банку СРСР, Український республіканський банк Зовнішекономбанку СРСР з їх мережею, обчислювальними центрами, усіма активами, пасивами, а також Українське республіканське управління інкасації Держбанку СРСР з підпорядкованою йому мережею установ та організацій.

3. Утворити на базі Українського республіканського банку Держбанку СРСР Національний банк України.

4. Встановити, що до введення в Українській РСР власної національної грошової одиниці в республіці функціонує загальносоюзна грошова система, а всі взаємовідносини з Держбанком СРСР, Центральними банками союзних республік Національний банк України здійснює на основі відповідних міжбанківських угод.

5. Національному банку України до 1 травня 1991 року розробити проект статуту Національного банку, визначити структуру і чисельність центрального апарату, підпорядкованої мережі установ і подати на затвердження Президії Верховної Ради Української РСР.

6. Доручити Раді Міністрів Української РСР і Національному банку України до 15 квітня 1991 року внести у Верховну Раду Української РСР пропозиції щодо розміру та джерел формування статутного фонду Національного банку України.

7. Національному банку України до 1 листопада 1991 року:

встановити порядок видачі ліцензій на здійснення операцій в іноземній валюті в Українській РСР та за кордоном і переглянути всі видані ліцензії на здійснення операцій;

провести перереєстрацію усіх розташованих на території республіки банків, їх філій та інших кредитних установ.

Банки, їх філії та інші кредитні установи, які не пройшли до 1 листопада 1991 року перереєстрації у Національному банку України, вважаються не діючими.

8. Встановити плату за реєстрацію комерційних банків у розмірі 10 тисяч карбованців, а за видачу ліцензій на здійснення операцій в іноземній валюті — 5 тисяч карбованців.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 20 березня 1991 року.

Відлуння війни

І МЕРТВИМ, І ЖИВИМ — ДАНИНУ ПРАВДИ

ОДНІЄЮ З НЕВІДОМИХ СТОРІНОК ІСТОРІЇ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ОБ'ЄКТИВНОГО ВИВЧЕННЯ, Є ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ДИВІЗІЇ СС «ГАЛИЧИНА» З ЧИСЛА УКРАЇНСЬКИХ ЮНАКІВ. З ОДНОГО БОКУ ВОНИ — ЗРАДНИКИ, А З ДРУГОГО — ЖЕРТВИ ВІЙНИ.

У селі Ясеновому Бродівського району на Львівщині споруджується пам'ятний знак дивізії СС "Галичина". Саме в цих місцях у 1944 році дивізія була розбита частинами Радянської Армії. Ті, що вціліли у «Бродівському котлі», відступили під Тернопіль, де фашисти залишили своїх союзників напризволяще в оточенні. Живими залишилися лише 40 чоловік...

Яку ж пам'ять і про що хочуть увічнити ініціатори спорудження знака — 20-метрової стели, що вже височить на пагорбі за селом? Передусім слід сказати, що знак споруджується напівпідпільно, незаконно, без відповідного рішення Львівського облвиконкому і Бродівського райвиконкому. Ініціатива певних політичних і громадських організацій (серед них, зокрема, «Меморіал», Студентське братство), на повідку в яких пішли жителі Ясенового і сільська Рада, може мати непередбачені наслідки. Бо фашизм є фашизм, а Велика Вітчизняна війна була і буде тяжкою трагедією для всього нашого народу — незалежно від політичних уподобань і настроїв.

Невдовзі минає 50 років від початку Великої Вітчизняної війни, а ми й досі не знаємо достеменно багатьох її трагічних сторінок, які потребують об'єктивного вивчення, дослідження, обнародування відповідних документів. Серед таких неоднозначних сторінок є історія створення дивізії СС «Галичина» з числа українських юнаків. З одного боку, вони — зрадники, прислужники фашистів, які не підлягають реабілітації, а з другого — жертви фашистського режиму.

1943 року по містах і селах Львівщини було розклеєно афіші: зверху фашистський орел із свастикою і галицький лев, під ними — жінка з дитиною і солдат у німецькій формі із зображенням лева на рукаві. Афіші закликали: «Записуйтеся в дивізію СС «Галичина»! Ви будете боротися за свою батьківщину з кращими воїнами світу!». Однак ці заклики вагомих результатів не дали. Український центральний комітет, створений восени 1939 року як організаційна форма співробітництва ОУН з фашистами, зазначав, що населення Львівщини ставиться до створення дивізії «пасивно або відверто негативно», бо вважає, що її «пошлють на вірну смерть». Тоді галичанам була запропонована альтернатива: вступ у дивізію СС «Галичина» або ж каторжні роботи в Німеччині.

Були в дивізії й добровольці, переважно власники магазинів, поліцаї, а також кримінальні злочинці, які вважали, що простіше буде піти у складі дивізії на Захід, аніж утікати від Радянської Армії самостійно. Отже, «Галичина» формувалася добровільно-примусово. Деякі новобранці одразу ж утекли, частина їх приєдналася до партизанів. За даними УЦК, дезертирів налічувалося близько двох тисяч. Українських юнаків направили до Франції для військової підготовки, а в березні 1944 року дивізію кинули на радянсько-німецький фронт. Про ганебний і трагічний фінал я уже сказав.

Можна зрозуміти складні почуття земляків, біль рідних і близьких тих солдатів, які загинули, виконуючи накази командирів. У них немає могил, їхні кістки розорані на полях або ж заасфальтовані. Думаю, що з огляду на неоднозначність цієї сторінки війни, з огляду на трагедію народу, сини якого розділилися по різні сторони фронту, можна було б звести хрест у пам'ять про всіх солдатів України, що загинули в «Бродівському котлі». Однак зведена без участі широких кіл громадськості стела, що височить на пагорбі за селом, — то вже не данина пам'яті загиблим, а своєрідний виклик живим, виклик законові і порядку. Час нині дуже напружений, отож знак може стати каменем спотикання. Кому ж потрібна ще одна «лінія фронту»?

Володимир ГОНЧАРУК, депутат Львівської обласної Ради народних депутатів.

Від редакції

Наш власний кореспондент Оксана Теленчі зателефонувала до Ясенового, щоб дізнатися про подробиці «напівпідпільного» спорудження 20-метрової стели. Голова сільської Ради і виконкому І. Чернета повідомив, що пам'ятний знак споруджується без рішення і спеціального дозволу виконкому, який не виділяв для цієї мети ані земельної ділянки, ані коштів. Свого часу на адресу виконкому надійшов лист від обласної організації «Меморіал», однак у ньому йшлося про вшанування пам'яті загиблих, а не про спорудження пам'ятного знака. Іван Павлович повідомив також, що на місці будівельних робіт бульдозером було відкопано людські останки. Їх освятив священик із Канади, що прибув сюди в складі туристської групи з української діаспори. На молебень прийшли й жителі села.

Поперваx на місці майбутнього пам'ятного знака встановили камінь, напис на якому повідомляв, що тут буде споруджено пам'ятний знак першій українській дивізії (?!). Поки що невідомо, яким буде остаточний напис.

З неофіційних джерел надійшла інформація, що урочисте відкриття пам'ятного знака призначено на 25 травня. Можливо, тоді загадкові обставини цієї справи стануть відомими широким колам громадськості?

Сподіваємось, що до цієї дати Львівська обласна, Бродівська районна та Ясеновська сільська Ради врешті визначаться, хто ж є справжньою владою на їхній території, і дадуть конкретну відповідь, хто дозволив творити беззаконня?

Не зайве буде нагадати, що Радянська Армія визволяла від гітлерівської навали територію не тільки нашої країни, а й інші держави Європи. Вона боролася проти фашизму спільно з солдатами країн — членів антигітлерівської коаліції. І той, хто був на іншому боці, добровільно чи примусово, стріляв не тільки в радянських воїнів, а цілив в усе прогресивне людство, яке об'єдналося в борні проти чорної сили.

Експрес-новини

Генеральний секретар ЦК КПК Цзян Цземінь і Президент СРСР М. Горбачов після проведення в Москві переговорів підписали радянсько-китайську угоду про державний кордон, що була парафована у квітні цього року в Пекіні. Цзян Цземінь охарактеризував її як часткову і зазначив, що інших державних документів з цього питання підписано під час візиту не буде. За словами радянських офіційних осіб, ця угода не включає складних питань, зокрема, щодо суперечних островів на Амурі і невеликої ділянки спільного кордону.

* * *

Французькі та німецькі дипломати розпочали 15 квітня дводобову нараду в німецькому місті Веймар, присвячену аналізу ситуації в Східній Європі і Радянському Союзі. У минулому році представники двох країн домовилися впроваджувати спільну політику підтримки реформ у цьому регіоні. На нинішній нараді розглядатимуться питання щодо допомоги країнам Східної Європи в сфері освіти і розвитку так званого «громадянського плюралізму», який включає діяльність профспілок, засобів масової інформації, політичних партій та громадських фондів.

* * *

Президія Югославії знову залишилася без Голови, який одночасно виконує обов'язки головнокомандуючого збройними силами. Учора члени Президії зібралися для його обрання, бо за день до того кандидатуру представника Хорватії Месіча, який має займати цю посаду згідно з існуючою системою ротації, було відхилено представниками Сербії та двох її автономних країв — Косово і Воєводини.

* * *

У ніч на 16 травня мала набрати чинності угода про припинення вогню між частинами ангольської повстанської організації УНІТА та урядовими військами згідно з домовленістю, досягнутою сторонами 1 травня. У вівторок радіо повстанців почало передавати наказ своїм загонам про негайне припинення їх дій. Однак групи, які оточили одне з міст країни, ігнорують цей наказ.

Наш прес-клуб

НА КРАЮ БЕЗОДНІ

У Радянського Союзу так багато економічних проблем, що, здається, неправомірно вирізняти із них якусь. Насувається криза в балансі платежів — можливо, вона стане фатальною в долі Михайла Горбачова.

Перебуваючи між перехресним вогнем Бориса Єльцина, з одного боку, і старої комуністичної гвардії, — з другого, Президентові Михайлу Горбачову, можливо, важко повірити в те, що одна з найбільших загроз іде від радянського балансово-платіжного дефіциту. Адже це заплутує західні банки й уряди, котрі прагнуть політики змін, а також тому, що тягар дефіциту вельми великий, і це може змусити Президента Горбачова зробити новий «постріл» у радикальну економічну реформу.

Для того, щоб ліквідувати загрозу балансово-платіжного дефіциту, Радянський Союз потребує позички, або, в іншому разі, він має «заманити» 15 мільярдів доларів західного капіталу. Це величезна сума. Коли Міжнародний валютний фонд прогнозував, що в 1991 році поточний дефіцит становитиме 11,1 мільярда доларів, його було звинувачено в надмірному песимізмі. Та сьогодні це здається нормальним.

Гостре погіршення радянських поточних фінансових рахунків закладалося в роки байдужого ставлення до головного експортного продукту — нафти. Спроба максимального виробництва за мінімальних затрат призвела до того, що радянські інженери викачували нафту, заливаючи у свердловину воду, яка й виносила нафту на поверхню. Ця технологія є неефективною, оскільки призводить до великої втрати нафти і корозії нафтопровідних систем, від яких залежить робота промисловості. Таким чином урізаються всілякі майбутні перспективи.

«Економіст»
(Великобританія).

Відтепер не таємно

Ейфорія на Заході з приводу переможного завершення бойових дій багатонаціональних сил у районі Перської затоки поступово змінюється більш-менш виваженими оцінками зарубіжних аналітиків. Одна з проблем, що виявилася в центрі їх уваги, — діяльність американської розвідки. Як спрацювали «очі та вуха» армії?

Передусім слід відзначити, що у вистежуванні противника Пентагон зробив головну ставку на електронну аерокосмічну розвідку. Це дало можливість виявити скупчення іракських військ перед вторгненням їх до Кувейту і згодом досить точно передбачити наміри Іраку щодо військ США та їх союзників, включаючи запуски ракет «Скад» по Ізраїлю і Саудівській Аравії.

Узяти хоча б американські супутники-шпигуни. Як пише газета «Бостон глоб», шість або сім таких супутників відіграли ключову роль у збиранні Пентагоном інформації про військові об'єкти та інші цілі в Іраку, по яких завдавались авіаційні удари. Кожний з супутників двічі на добу пролітав над територією Іраку і перебував над нею приблизно 10 хвилин. Такому супутнику потрібно всього лише 5 секунд, щоб передати цифрову інформацію, яка потім перетворювалася на фотографії.

До речі, про якість фотознімків. На розвідувальних супутниках КН-11, КН-12 використовувалася новітня оптична техніка — така сама, як у космічному телескопі «Хаббл». Вона давала можливість передавати на Землю фотознімки, на яких чітко видно номери автомашин і можна відрізнити цивільних осіб від військових за кольором уніформи останніх.

Якщо одні супутники-шпигуни передавали на землю фотографії, то інші здійснювали перехват радіо- і телефонних переговорів, фіксуючи джерела сигналів. Зіставляючи ці дані з одержаними фотознімками, командування американських військ у Перській затоці визначало місця дислокації штабів, командних пунктів і центрів зв'язку.

Крім супутників-шпигунів, у районі Перської затоки інформацію про противника збирала й авіація. У цей регіон було направлено два новітніх розвідувальних літаки ВПС США Е-8, оснащених системою раннього виявлення та сповіщення, аналогічною АВАКС.

Віддаючи належне аерокосмічній розвідці, західні експерти разом з тим відзначають і її недоліки. Головний з них — обмежена спроможність оптичної апаратури в нічний час, в результаті чого фото виходять не дуже чіткі.

ЦІНА ШПИГУНА ЗРОСТАЄ

Переоцінка можливостей аерокосмічних засобів і недооцінка агентурної мережі призвели, на думку журналу «Ньюсуїк», до трьох великих помилок американської розвідки в районі Перської затоки.

Перша — у визначенні кількості іракських військ. На підставі даних розвідки американське командування вважало, що Ірак перекинув 540 тисяч військовослужбовців у район Кувейту. Причому половину з них безпосередньо до цієї країни. В останньому випадку підрахування здійснювалося таким чином. Супутники «полічили», скільки дивізій увійшло до Кувейту, це число помножили на штатний склад іракської дивізії, що був відомий американцям, і одержали загальну цифру. Але, як з'ясувалося згодом, багато з цих з'єднань були не повністю укомплектовані. Тому реальні цифри становили, відповідно, 250 і 150 тисяч чоловік.

Друга помилка — у підрахуванні кількості мобільних пускових установок ракет «Скад». За даними американської розвідки, їх мало бути 35. А насправді їх виявилося 220. Причому американська розвідка досі точно не знає, скільки таких установок знищено, а скільки залишилося і де вони.

Нарешті, третя помилка стосується хімічної зброї. За даними американської розвідки, Ірак, мовляв, доставив у район бойових дій велику кількість хімічної зброї, у зв'язку з чим було докладено серйозних зусиль до її знищення. Однак жодного хімічного боєприпасу так і не було виявлено.

Аналізуючи помилки розвідки у Перській затоці, американські політики висловили глибоке занепокоєння тим, що ці помилки додалися до серйозних прорахунків в аналізі подій у країнах Східної Європи. Все це, разом узяте, спонукало військово-політичне керівництво США до певних висновків.

Головний з них — правильно перерозподілити зусилля розвідки. Якщо раніше їх значна частина була спрямована проти СРСР, то нині рекомендовано більше уваги приділяти «гарячим точкам» третього світу, зокрема Близькому Сходу.

Другий висновок: крім електронної аерокосмічної розвідки, необхідно розширяти і вдосконалювати агентурну мережу, яка, на думку експертів, відкриває додаткові можливості виявити справжні наміри противника.

Ще один висновок — це необхідність реорганізувати військову розвідку з метою усунути дублювання в роботі окремих її органів, піднести її ефективність при одночасному зниженні витрат. Наприклад, Пентагон має намір створити єдині розвідувальні центри в стратегічно важливих регіонах (атлантичному, що включає Європу; тихоокеанському та інших) і єдині розвідувальні служби для окремих командувань.

Що стосується скорочення витрат на розвідку, то, як показує американський досвід, там діють за принципом: сім раз відміряй, а раз відріж. У цьому зв'язку певний інтерес становить думка одного з спеціалістів у галузі розвідки Джорджа Карвера. В міру скорочення збройних сил США, вважає він, треба буде розширити розвідувальну діяльність. Розвідка для Америки — це важлива форма страхування, а в епоху, коли ризик виникнення збройних конфліктів зберігається, витрати на страхування треба скорочувати в останню чергу.

Що ж, цілком слушний висновок, над яким варто замислитися.

Валерій
ПОГРЕБЕНКОВ.

Справи кримінальні

«ТРИМАЙТЕ СУМОЧКУ МІЦНІШЕ!»

Нову хвилю терору на вулицях західноєвропейських та американських міст власті прямо пов'язують з вибухом активності у торгівлі наркотиками.

Зафіксовано різке зростання злочинності, особливо молодіжної, у США, Франції, Італії, ФРН... Так, наприклад, у Франкфурті-на-Майні в 1990 році більше двох третин вуличних грабіжників були віком до 20 років. Уже в 1989 році в ФРН поліцією зареєстровано 16 тисяч таких пограбувань — на вісім відсотків більше, ніж в попередньому році. У нинішньому, 1991-му, у великих містах ФРН очікується ще більше зростання злочинності серед молоді.

...90-річна жителька Гамбурга з покупками спокійно йшла додому. Раптом біля самого будинку для престарілих на неї накинувся молодик, вирвав з рук сумочку і втік зі «здобиччю»... в шість марок. Таких випадків не злічити, а жертвами стають найчастіше немолоді люди, не здатні дати відсіч юним грабіжникам. Дуже часто напади супроводжуються побиттям, звірячою жорстокістю щодо жертв.

На думку головного комісара поліції Франкфурта, однією з головних причин справжнього буму вуличних пограбувань є потреба молоді в наркотиках. Він вважає, що в усякому разі половина потреб в наркотиках задовольняється за рахунок грошей, одержаних подібним способом. Поліція, що «опікає» центральні райони Гамбурга, впевнена, 90 відсотків всіх вуличних нападів можна сміливо віднести за рахунок наркоманів, причому, за даними кримінологів, більше половини сумочок з грошима забирають у жінок старше 60 років.

Поліція веде активну боротьбу з вуличними грабіжниками, але всюди встигнути, безперечно, не може. Крім цього, пограбування серед білого дня важко піддаються розслідуванню, а тому вважаються в кримінальному світі найменш ризикованими. Ось тому і доводиться вдаватися до профілактики вуличних пограбувань через засоби масової агітації. Зокрема, так, як на цьому плакаті, що закликає «Захищатися від пограбувань».

Борис ПАХОМОВ.

Фото з журналу «Шпігель».

Інформ-шоу

У БУХАРЕСТІ НА РИНОЧКУ

На бухарестському ринку поліцейський застрелив різника, що, як тому здалося, продавав товар «наліво»; інший поліцейський, добре «прийнявши», почав палити у стелю в ресторані; третій вирішив виразити зневагу до навколишніх, повністю роздягнувшись на вокзалі; четвертого було спіймано, коли він намагався залізти в чуже авто...

Отже, після революції сили охорони правопорядку не завжди опиняються на висоті свого обов'язку. Офіційні представники пояснюють це своєрідним «комплексом провини», на який страждають співробітники МВС через зловживання «епохи Чаушеску», а також недовірою, страхом і навіть ненавистю з боку населення. Закону, який регламентував би діяльність поліції, ще не ухвалено. Залишаються соціальні потреби: мала зарплата, відсутність житла.

Тому поліцейських нині більш як в два рази менше, ніж потрібно (за міжнародними стандартами).

Але за повідомленням бюро преси департаменту поліції, рівень розкриття злочинів, кількість яких зростає, становить 88,6 відсотка. Оскільки в західних країнах цей показник — від 30 до 60 відсотків, висловлюється сумнів щодо його вірогідності, бо ця цифра нагадує про фантастичні врожаї зерна за останні роки диктатури.

І ТАМ — «ДО 2000-го РОКУ»!

Забезпечити житлом усіх громадян країни до 2000-го року — таку до болю знайому кожній радянській людині мету ставить перед собою уряд ПАР.

Виступаючи в парламенті, міністр планування та у справах провінції ПАР Х. Кріль повідомив, що на кінець минулого року в Південній Африці не вистачало 557 тисяч житлових будинків. Міністр уточнив, що ці дані не враховують потреб африканців, які мешкають у так званих «незалежних» бантустанах, що займають 13 відсотків території країни. Певна роль у реалізації програми належить і власному сектору, на кошти якого буде збудовано 31 тисячу будинків.

ТИХИЙ ХОР БИКІВНЯНСЬКОГО ЛІСУ

Для того, щоб спілкуватися з предками, котрих уже нема на цім світі, потрібна певна самотність, відгородженість душі. У мертвих— надто тихі голоси, їх майже неможливо почути у натовпі.

Втім, двадцяте століття не дозволяє поговорити віч-на-віч.

Бо надто багато братських могил.

Одна з них — Биківня, під Києвом.

Тут сто чи більше тисяч жертв сталінських репресій поховані на ощі в кілька квадратних кілометрів.

Хто тут — твій, і де точно він лежить!

Добре хоч, якщо ти знаєш, що він точно — тут.

І на кого ремствувати за те, що ти прийшов сюди не сам!

11 травня нинішнього року тут, у Биківні, відбувся багатотисячний поминальний мітинг та громадська панахида пам'яті жертв тоталітаризму.

Організували цю акцію Український меморіал імені В. Стуса, Київське товариство репресованих, Народний рух, київська міська організація «Зелений світ» та Фонд милосердя «Поліграфіст».

Серед промовців — духовні особи, письменники, свідки тієї давньої трагедії.

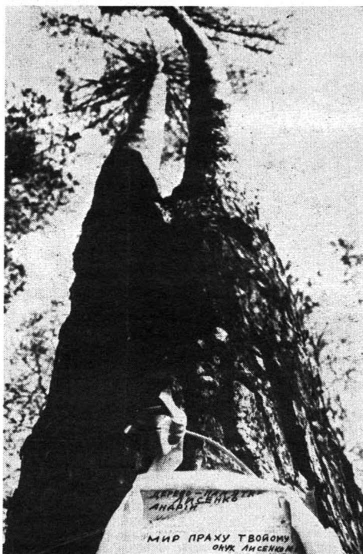
А серед тих, хто не виступав — тисячі, хто прийшов поспілкуватися зі своїми загиблими.

Голоси, хоч і тихі, було почуто: це не повинно повторитися. Єднайтеся — щоб це не повторилося.

А ще було сказано: ми не покинемо вас.

Відтепер будемо зустрічатися щороку, призначивши для цього другу неділю травня.

Фото Андрія КОТЛЯРЧУКА.

ДИРЕКТОР-ЗЛОЧИНЕЦЬ... І ЙОГО ПОКРОВИТЕЛІ,

АБО ПІСЛЯМОВА ДО ОДНОГО ДЕПУТАТСЬКОГО ВИСТУПУ

Як дерево всихає без життєдатної сили води, так робота Ради втрачає свій глибинний зміст без реалізації критичних зауважень і пропозицій депутатів. Бо ж сказане повисає в повітрі і «набирає статусу» балаканини. Щоб не бути голослівним, повідаю одну історію.

Трапилась вона на вересневій сесії Хмельницької обласної Ради. Виступаючи в обговоренні доповіді, депутат О. Денищик несподівано для присутніх сказав:

— Я хотів би сьогодні пригадати випадок, який, сподіваюсь, усім вам відомий. Йдеться про директора Кам'янець-Подільського консервного заводу А. Яхієва. До цього часу цей злочинець, був засуджений умовно до вотрьох років позбавлення волі, продовжує спокійно керувати заводом. Більше того, він продовжує губити державне майно. Тільки за перше півріччя цього року під керуванням Яхієва консервний завод «добився» збитків на 2,7 мільйона карбованців, 59 тисяч карбованців «коштує» брак... Тож дозвольте запитати у першого заступника голови облвиконкому М. Рудюка (нині просто заступника. **Прим. авт.**) та генерального директора виробничого об'єднання «Хмельницькплодоовочпром» В. Вержбицького: чому вони його покривають?

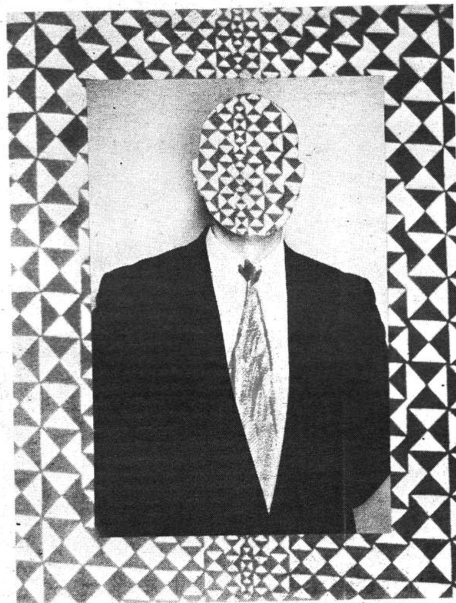
Звинувачення, скажемо відверто, серйозне. Згаданим керівникам інкримінували покривання злочинця — якщо не правове, то моральне і дисциплінарне. Отже, якби депутат Денищик хоч на йоту погрішив проти правди, то на сесії негайно б прозвучало спростування. Такого не сталося. Не надійшло скарги на депутата і в суд, не відреагували також згадані товариші і на опублікований виступ депутата на сесії в молодіжній газеті «Корчагінець». А це означає, що все мовлене депутатом — правда: злочинця захищає заступник голови облвиконкому М. Рудюк...

У зв'язку з цим постає інше запитання: а хто ж такий Адам Михайлович Яхієв? Сам про себе він так сказав:

— Я молодий, перспективний, знаю справу, вмію працювати з іноземцями. На заводі все на мені тримається. Мені на республіканську, союзну орбіту пора!..

Іншої думки про Яхієва правоохоронні органи. Вперше вони зіткнулися з його прізвищем ще на початку 1985 року, коли Адам Михайлович очолював винцех радгоспу «Хмельницький». Відомча ревізія тоді виявила недостачу пляшок на суму 120,5 тисячі карбованців. Відтак з'явилася кримінальна справа № 19/2379, в якій вже на перших сторінках констатувалося й таке: «...т. Яхієв А. М. здав у касу радгоспу 480 карбованців за вкрадені ним пляшки...»

На той час він зумів відкрутитися від відповідальності перед судом. І щоб не мозолив він очі місцевим правоохоронцям, добрі дяді перемістили Яхієва у Кам'янець-Подільський. Та не на рядову посаду, а прямісінько у крісло керівника великого заводу.

Одне слово, дрібнесенькому злодієві дали великі крила. І вони росли, поки не сягнули міжнародних масштабів. Що далі? Читайте: «У ході слідства встановлено, що при виконанні контракту, підписаного Всесоюзним об'єднанням «Технопромімпорт» з однією із західнонімецьких фірм на поставку заводу технологічної лінії вартістю 6 млн. 100 тис. марок, Яхієв вступив у змову з одним з керівників фірми. У результаті здійсненої ними підробки документів незаконно виділена значна сума валюти (35 тисяч 700 марок. **Прим. авт.**). Замість того, щоб закупити додатково нове обладнання, Яхієв, будучи у ФРН, закупив заводу радіотелефони, відеомагнітофони, телевізор, музичні інструменти. За рішенням суду дані товари конфісковано на користь держави. А Яхієв благополучно відбув у чергову службову поїздку в ПНР».

За рік до того, як ці слова прозвучали в сесійному залі, Яхієв і його прибічники шукали всі можливі і неможливі шляхи, аби виплутатись із справи. Першим під прес потрапив кореспондент обласної газети «Радянське Поділля» Микола Семенишин, який був на заводі при складанні митною службою акта про контрабанду. Ось що він розповідав:

— Якось до мене на квартиру зателефонував заступник генерального директора об'єднання «Хмельницькплодоовочпром» С. Осадлий і запропонував зустрітися. Правда, розмова відбулася не в кабінеті, а на околиці міста — в ліску (!) поблизу об'їзної дороги. Директор консервного наступав:

— З митницею все буде нормально. Тобі ж потрібно написати про наш завод позитивний матеріал...

Пригадую, тоді з'явився у редакцію Микола з переляканим обличчям і слоїком спирту, «закрученим» у заводських умовах. З часом оговтався і віддав-таки матеріал «Контрабанда» до друку, а слоїк заніс, куди належить.

Та як тільки розпочалося слідство, у хід пішли більш вишукані методи. «Група підтримки» висунула Яхієва кандидатом у депутати республіканської і місцевої Рад. Та кам'янчан не проведеш: і проголосували в обох випадках проти Яхієва.

Згодом відбувся суд. Однак до крапки над «і» справа не дійшла. Верховний суд УРСР виключив з обвинувачення перевищення службових повноважень. З цим категорично не згодний член судової колегії у кримінальних справах обласного суду В. Кульбаба. Саме він розглядав справу Яхієва. І в своєму інтерв'ю обласній газеті навіть навів факт «прямого втручання в судову діяльність» Верховного суду при розгляді справи Яхієва. І все ж таки директора було покарано. «З роки позбавлення волі умовно з випробним строком 2 роки». А це означає: якщо протягом двох років Адам Михайлович хоч раз переступить закон, він уже може перебувати у зовсім іншому місці.

Ще не стихли післясудові пристрасті, як вибухнула нова хвиля пересудів. І винуватцем був знову ж сам Яхієв. У п'яному стані він вчинив автокатастрофу. Експертиза чітко засвідчила наявність в організмі алкоголю. На початку грудня за розслідування взялися працівники Дунаєвецького райвідділу міліції, на території якого сталася подія. Йшли дні, місяці, а результату ніякого. Потім справу передали у сусідній Чемеровецький райвідділ, але і там вона не просувається до визначеності. Певне, намагаються заплутати справу у глибинах часу. Бо що не кажіть, а простого смертного дядька за чотири місяці вже встигли б запроторити туди, де і Макар телят не пас. Та даний порушник не простий. Він з розряду унікальних персон.

Одне слово, Яхієва зодягнули у «непробивну» кольчугу. І мало ймовірної, що за підприємливим директором стоять тільки згадані особи. Бо інакше б «засвічені» товариші таки пожертвували «дружбою» з Адамом Михайловичем ради спасіння свого престижу. Отже, є й невидимі, наче нічна тінь, захисники Яхієва.

Саме для них хотілось би нагадати, що архіви правоохоронних органів здатні зберегти інформацію більш повно, ніж людська пам'ять. Є там чимало цікавого і про Кам'янець-Подільський консервний завод. Саме попередник Яхієва — Губенко — разом з начальником цеху сіли на тривалий строк за крадіжки і хабарництво. А потім, коли розслідувалася і справа по цементному заводу, нитки знову вели до консервного. А дана справа навіть була викрадена безслідно з міського суду! Так от, якщо з тих десятків номерів телефонів та домашніх адрес утвориться цікавий логічний ланцюжок, він може пролити світло на таємничі постаті. А й справді, чому б компетентним товаришам не погортати великі справи?! І не тільки ті, по яких було засуджено людей, а в першу чергу ті, де справи з сумнівних мотивів припинялися, поверталися на додаткове розслідування. І таке інше. І тоді б новоутворені структури правоохоронних органів, точніше їхні оперативні працівники, сказали, що недарма їдять хліб. Бо знайшли б «спільний корінь» логічного квадрату...

Та як розвиватимуться події далі, важко сказати. Очевидне тільки одне: сенсаційний виступ депутата на сесії обласної Ради прозвучав черговою балаканиною. Бо критика на адресу Яхієва і його захисників навіть не увійшла у традиційні заходи по реалізації критичних зауважень і пропозицій, висловлених на сесії Ради. Не повідомили також О. Денищика, голову постійної комісії з соціалістичної законності, і про вжиті виконкомом заходи. Цей докір не адресується новообраному голові обласної Ради Е. Гусельникову, оскільки події розгорталися не при його керівництві. Та хотілось би, щоб з притаманною йому принциповістю ця ситуація отримала належну оцінку.

Подібні колізії з депутатською критикою можуть виникати у багатьох Радах на різних рівнях. І щоб не вирішував долю депутатського запиту апаратник, варто було б, певне, Верховній Раді рекомендувати (а закон це дозволяє) створити постійні депутатські комісії по узагальненню пропозицій та критики депутатів. І тоді б слова не падали в Лету, а в директорських кріслах не залишались би злочинці.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Хмельницький.

Фотоколаж Михайла САЧКА.

КОРОТКО З ЛИСТІВ

НАШИХ ЧИТАЧІВ ПРО ПАРЛАМЕНТ

Дуже хотілося б, щоб депутати піднялись вище своїх амбіцій, щоб не були так кріпко зв'язані протилежностями, а щоб головним для них було: воля України, доля її народу. І ще. Якби наш парламент не оглядався на інші республіки, а йшов попереду, щоб закони приймав чіткі і сміливі і щоб діяли вони.

А. КУЧЕРУК.
В. Бережці Кременецького району Тернопільської області.

Я назвав би наш парламент конструкторським бюро, що створює потужні двигуни — закони для приведення в рух політичних і економічних машин. Але більшість цих двигунів мають невелику ваду — відсутність важелів увімкнення муфти зчеплення. Дивує, що, знаючи про це, конструктори-депутати продовжують випускати двигуни — закони без механізмів втілення їх у життя. Чи не накладно це?

В. ШЕВЧЕНКО.
Кисляк Гайсинського району Вінницької області.

Якби в нашому парламенті було менше загальних балачок, а більше науки й логічних аргументів, менше емоцій і поз, а більше прагнення докопатися до суті проблеми й пояснити її людям, тоді я поставив би нашій Верховній Раді «п'ять».

М. ГАНДЗЯ.
Мартинівка Гадяцького району Полтавської області.

У нашому парламенті, по всьому видно, багато випадкових людей. Директорський корпус — найконсервативніша більшість, для якої настали тяжкі часи, бо треба переламувати самих себе. Це парламентарі-першокласники, які так і не перейдуть до вищого класу. А Україна чекає...

П. КУПА.
Кривий Ріг.

Я найбільше довіряю депутатам - демократам. Вони — справжні сини й дочки українського народу, безстрашні борці за щастя України. Якби не вони — не було б революційної перебудови, не було б цієї історичної незрівнянної ні з чим за важливістю мирної революції.

В. ОСТАПЧУК.
Житомир.

Соціологи про Раду

ПОДОЛАТИ БАР'ЄР НЕВДОВОЛЕННЯ

У попередньому випуску суспільного барометра ми почали публікацію статті під назвою «ПОДОЛАТИ БАР'ЄР НЕВДОВОЛЕННЯ», в якій йшлося про перше експрес-дослідження «Думка депутатів про роботу міськради», проведене соціологічною службою «Дніпропетровський фонд соціального моніторингу».

Сьогодні, шановні читачі, ми публікуємо другу частину статті про результати рейтингу лідерів депутатського корпусу і про відповідність можливостей депутатів у виконанні своїх обов'язків їхнім бажанням.

Як показало дослідження, перші три місця посіли голови комісій з питань охорони навколишнього середовища, місцевого самоврядування та з питань будівельного комплексу. Голова ж Дніпропетровської міської Ради посів у списку лідерів лише передостаннє, одинадцяте, місце.

На жаль, низькою виявилася депутатська оцінка діяльності керівників виконавчого комітету. Так, баланс позитивних та негативних оцінок, які здобули перші заступники голови міськвиконкому та голова міськвиконкому, становлять відповідно +26 та −9 (порівняно з цими цифрами, дуже високими здаються оцінки набрані головами комісій +63, +52).

Треба зважити на те, що наведений рейтинг не претендує на «істину в останній інстанції», та все ж проаналізувавши його можна дійти висновку, що депутати міської Ради чи то недостатньо поінформовані про роботу «верхівки», чи то існує істотний розрив між депутатськими комісіями та відділами і службами виконкому, що, в свою чергу, відбивається на ефективності роботи Рад.

На що ж спрямовані зусилля депутатів! (кількість відповідей подано у відсотках)

Розгляд скарг, заяв та пропозицій, що надходять від громадян	57
Робота у виборчому окрузі, територіальних групах, прийом виборців	42
Робота, пов'язана з виконанням наказів виборців	42
Розробка проектів рішень президії міської Ради, сесій	33

На розробку перспективних планів соціально-економічного розвитку, підготовку проектів рішень з питання створення малих підприємств, асоціацій, рішень, пов'язаних з призначенням керівних кадрів міської Ради та виконкому, формування комунальної власності (власності міських Рад), розпорядження та керівництво об'єктами місцевого господарства, контроль за діяльністю виконкому, підготовку проектів рішень, пов'язаних з розпорядженням коштами, — припадає від 17 до 4 відсотків.

Не принижуючи значимість розгляду скарг і заяв громадян, прийому виборців та виконання їхніх наказів, розробки проектів рішень президії та сесії, депутати, за їхніми свідченнями, бажають суттєво посилити особистий вплив на всі сторони життя Рад та міста.

Чим би хотіли займатись депутати, до чого, як то кажуть, не доходять руки?

Так, 73 відсотки депутатів хотіли б активніше виконувати накази виборців, 66 — вести прийом виборців на дільниці, така ж частка депутатів хотіла б посилити контроль за діяльністю виконкому, його відділів та служб, 65 — виявили бажання працювати над розробкою перспективних планів соціально-економічного розвитку міста, 62 — безпосередньо брати участь у кадрових призначеннях на керівні посади в Раді та виконкомі, 59 — розробляти проекти рішень комісій, сесій, 49 — брати участь у розподілі коштів, 42 — формувати комунальну власність та бути причетними до управління об'єктами місцевого господарства, 39 — розглядати скарги та заяви, які надходять від громадян, 27 відсотків — готувати проекти рішень з питання створення малих підприємств, фондів, асоціацій.

Зіставивши «бажання та можливості» депутатів, можна зробити висновок про велике бажання парламентаріїв керувати тією чи іншою сферою життя міста та Ради. На жаль, поки що воно лишається нереалізованим. Опитування засвідчило також, що більшій частині депутатів не вистачає професіональної підготовки для розв'язання гострих проблем життєдіяльності міста. Саме це можна виділити як найважливіше упущення в роботі Рад Дніпропетровська і самих депутатів. А про те, що таке навчання абсолютно необхідне, свідчить так званий «соціальний паспорт» депутатського корпусу Дніпропетровська: 85 відсотків його складу стали народними обранцями вперше, 68 відсотків опитаних — представники різних галузей промисловості, кожний четвертий — робітник, 14 відсотків — наукова й творча інтелігенція, приблизно кожний 10-й—керівник підприємства, 8 відсотків — партійні та радянські керівники. Зрозуміло, що всім їм украй необхідні знання з питань права, економіки, фінансів, діловодства, соціології, психології, кадрової політики, соціально-економічного планування тощо.

Виходячи з результатів опитування, можна дійти висновку, що, з одного боку, депутати не дуже високо оцінюють діяльність вищого ешелону міськвиконкому, і, з другого боку, самі опитувані потребують справжнього парламентського навчання. Хотілось, щоб депутати й виконком дійшли згоди, адже від них залежать добробут і життєдіяльність міста.

В. БІЛЕНЬКИЙ,
генеральний директор науково - виробничого малого підприємства «Дніпропетровський фонд соціального моніторингу»,

С. ШЕВЧЕНКО,
голова постійної комісії з питань науки, культури, релігії, міжнаціональних відносин Дніпропетровської міської Ради народних депутатів.

Дніпропетровськ.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Резонанс

СЯДЬМО ЗА КРУГЛИЙ СТІЛ

Ми повністю солідарні із заявою парламентської опозиції, опублікованою у вашій газеті під заголовком «Утверджувати державний суверенітет». У нас створилося враження, що як були ми колонією, так і залишаємось нею. Український народ не згуртований, не єдиний у своїх національних прагненнях. Наш народ — найбідніший. А хто в цьому винен? Ми самі.

...Давайте, браття, кінчати з деспотизмом, тоталітаризмом, з тиранією, давайте сядемо за круглий стіл — представники різних політичних поглядів, поговоримо, як нам стати суверенною, незалежною державою.

Ми, прості люди, вважаємо, що настав для цього час і ми маємо на те право. Пора впроваджувати в життя принципи Декларації про державний суверенітет України. Для цього треба, щоб Україна як суверенна держава - республіка мала свою Конституцію і щоб у республіці сталися відповідні зміни.

А комуністам ніхто не заважає бути комуністами, аби вони тільки виконували волю свого народу і захищали його права.

ПАСЛАВСЬКИЙ,
РОВЕНЧИН,
пенсіонери.

Борислав
Львівської області.

Міжпартійний монолог

ТРЕБА БУДЕ КАШТАНІВ НАЗБИРАТИ...

Стою між партіями і слухаю позивні нашої доби. Свистить, клекотить, гримить над головою. Злива — направо, справа — наліво, зі сходу — на захід, із заходу — на схід. Що вдієш, такий час і настав, час розкидати каміння. Жбурять звідусіль і всюдибіч. Он хтось аж на хмару чималу брилу загилив, ще невідомо, коли і кому на голову впаде.

Холодно і незатишно в нашому домі. А ще кажуть: може бути й голодно...

Колись, у сиву біблійну давнину як було? Попокидали трохи, повоювали певний час, тоді чи то набридало, чи то запаси забійного матеріалу кінчалися, бо оголошували: пора збирати його. Сходилися на бранне поле уже не як завойовники, а як збирачі, добувники життєвих запасів. Мирно бесідували з учорашнім супротивником, ділилися новинами, розповідали цікаві історійки. Водночас ділом займалися: збирали груші, каштани, камені, жолуді. При цьому ставились один до одного навдивовижу культурно: «Ось ваш камінчик, будьте ласкаві», «Прошу, прошу, вибирайте ваші. Я нізащо чужого не візьму». Тактовність була майже на такому рівні, як у нашому парламенті.

Поповизбирувавши каміння, за правилами тогочасної стратегії оголошували нове суспільне дійство. На все був свій час і свої закони. Відтоді цивілізація посунулася страшенно далеко вперед. Хоча й тепер усе відбувається за давнім звичаєм: розкидавши камені — збирають, зібравши — розкидають без передиху.

А відносно того, що мається на увазі під фразою «час збирати камені», то всі, як один,— за мир, за спокій у рідному домі.

Можливо, колись давніше слово «політика» розуміли інакше. Сьогодні насамперед означає: добру копу каменів пожбурити на недруга. Вона тільки народжується — партія, партійка, партієня. Ще голопузе і босоноге, а йому — презент на честь появи на світ Божий — чимала каменюка від найстаршої: га-гах! Та й воно ж капосне, теж, дивись, як поводиться! Ледве на ноги зіп'ялось, а вже хапається за здоровенного пісковика! Головне, що ніхто не забуває на своєму засобі комунікації написати «Мир».

У подібній ситуації стародавні римляни патетично вигукували: «О, часи! О, звичаї!»

Ми стоїчно байдужі. Благо, нове слово взяли на підмогу: плю-ра-лізм. Правда, освоїли, як завжди, по-своєму: на ізмі зуби з'їли, зате першу його частину надто буквально зрозуміли.

У парламенті довго, гаряче і зевзято сперечаються, що і не розбереш, чи то надпартійні дискусії, чи то надпарламентські...

Заплющиш очі перед телевізором і запитуєш себе: чому вони — мов гладіатори на арені Колізею?

Гей, хто за спокій у рідному домі — озовися! Тільки озовися щирим ділом, а не голосним словом...

Стою між партіями. Холодно і незатишно. Треба буде каштанів назбирати, вони, кажуть, калорійні.

Богдан ЛЕСЬКІВ,
журналіст.

Немирів,
Вінницька область.

Є така думка

ПРОСТУЄМО ДО... ПРІРВИ

Я професійний юрист і тому на всі події в країні та нашій республіці дивлюся з правової точки зору. Мені здається, що в країні в цілому і в нашій поки що у всьому залежній республіці зокрема відбуваються події, які не просувають нас вперед, а невпинно штовхають до прірви. І, що дуже дивно, робиться це знову «в інтересах народу» і в ім'я «світлого майбутнього».

Коли дивишся засідання Верховної Ради СРСР, виникає сумнів щодо компетентності її депутатів, особливо обраних за рознарядкою КПРС та інших громадських організацій.

На відміну від Верховної Ради СРСР склад Верховної Ради України є більш демократичним, хоча часто гору беруть представники парламентської більшості.

Та основним моментом, попри все, був і залишається законодавчий процес, тобто створення правових основ для подальшого оновлення суспільства в межах незалежної суверенної республіки. Вирішальна роль при цьому належить правоохоронним органам, ось чому за вплив на них йде майже не прихована і жорстока боротьба.

Але вихід з цього становища є. Найближчим часом буде обговорюватись і прийматися Закон УРСР про прокуратуру. У ньому необхідно передбачити, щоб працівники прокуратури були безпартійними і не входили до будь-яких політичних угруповань. Якщо ж комусь хочеться займатися політикою, нехай виходять з прокуратури і займається громадсько-політичною діяльністю. Інакше не буде створено ніякої правової держави і закони ігноруватимуть, як і раніше.

У судах це вже зроблено, і це рішення схвалюється. Але чому згадане рішення не поширюється на прокуратуру і на міліцію, котрі не меншою, а більшою мірою справляють вплив на стан законності і правопорядку в республіці?

Прошу порушити це питання в пресі і у Верховній Раді УРСР.

М. ОСАДЧИЙ.

Одеса.

Хмара під Полтаво

Здавна Полтавський край вабив до себе чудовою природою і славною історією, чепурними білими хатами у вишневих садах. Але те, що мені довелося побачити, гірко розчарувало: на колись чистих полтавських вулицях сновигали, мов сірі потвори, оббризкані, обляпані гряззю «з голови до ніг» тролейбуси. Під ногами — сміття і бруд, на околицях міста то тут, то там звалища побутових і промислових відходів. У порідлих лісосмугах замість квітів повиростали купи банок з-під хімікатів, битого скла, целофанового мотлоху. А в небі— наче ніколи не розвидняється. На жаль, то не ті хмари, що чистять небо,— то дим, пилюка, кіптява...

УМОВНО ЧИСТА

Боляче писати про це, бо Полтавська, Сумська області й Крим — то регіони, які умовно вважаються чистими від радіоактивного забруднення після чорнобильської катастрофи. Здавалося б, треба берегти цю землю як найдорожче, що залишилось нам у спадок від дідів-прадідів. Але стогне земля полтавська від екологічних ударів промислових гігантів, гуркоту меліоративної, будівельної, бурильної та іншої техніки. Плачуть пересохлі ріки, темніють від кіптяви й диму міста і села.

Торік обласним комітетом охорони природи за порушення природоохоронного законодавства пред'явлено позови 40 підприємствам на 1146,4 тисячі карбованців. Притягнуто до адміністративної відповідальності та оштрафовано 1110 чоловік.

Наведені цифри — ще ніяк не критерій ефективності, а тим більше «досягнення» у боротьбі з губителями природи. Навпаки, у Полтаві за останні роки підвищилось забруднення повітря окисом вуглецю, формальдегідом, двоокисом азоту, фтористими сполуками. Вміст бензапірену перевищує гранично допустиму норму в чотири рази. Продовжують «втілювати в життя грандіозні плани будівництва» місцеві проектанти, під оплески керівників облвиконкому захоплюється територія для житлового мікрорайону «Левада». У межах міста та в районі скиду супрунівських очисних споруд біля села Решетняків красуня Ворскла перетворилася в стічну канаву. Така ж доля річок Орчик в районі Карлівки, Говтви коло Решетилівки, Тагамлика біля Машівки, Сули в межах Лубен та інших.

Причини забруднення річок — традиційні: майже повна відсутність ефективних очисних споруд, незадовільна експлуатація існуючих.

Якщо керівникам підприємств-забруднювачів ще можна пред'явити претензії і штрафи, то не дуже підступишся до військових. А вони не церемоняться з полтавською землею. Ось один з документів: «Согласно результатов анализов, содержание нефтепродуктов в дренажных водах» превышает в сотни раз ПДК. Происходило выклинивание нефтепродуктов из почвы у подземных складов ГСМ в/ч. Несмотря на неоднократные предписания и письма руководству армии и округа, полная ликвидация загрязнения поверхностных и подземных вод не выполнена».

Не поспішають виправляти вкрай важке екологічне становище і традиційні забруднювачі — підприємства союзного підпорядкування. Вони зайняті однією справою: нарощуванням потужностей. Якщо ж навіть сплачують штрафи, то це для них дрібниці. Та й збитки від штрафів підприємства відшкодовують підвищенням цін на продукцію.

КРЕМЕНЧУЦЬКА ЗОНА

Це, звичайно, не тридцятикілометрова чорнобильська зона. Але «слава» про неї шириться невпинно. Після довгих дискусій: кому бути обласним центром — Полтаві чи Кременчуку — центром став... останній. Щоправда, по забрудненості. Північна промислова зона Кременчука включає в себе нафтопереробний завод Міннафтопрому СРСР з його звалищем промислових і побутових відходів, завод білково-вітамінних концентратів (БВК) Мінмедпрому СРСР, завод технічного вуглеводню Мінхімнафтопрому СРСР та ще ряд потужних забруднювачів навколишнього середовища, які у прямому розумінні не дають дихати кременчуканам.

Димові труби, факели, естакади, клапани резервуарів, вентиляційні викиди, блоки зворотного водопостачання, автомобільний і залізничний транспорт... За офіційними даними, з 541 «джерела» забруднення постійно викидаються в атмосферу суміш вуглеводню, сірководень, діоксид сірки й азоту, бензол, толуол, ксилол, оксид вуглеводню, фенол, формальдегід, сірчана кислота, бензапірен, зола, тисячі тонн пилюки...

Звідки таке? Погляньмо у «вікно» історії: «Кременчук сьогодні — це великий будівельний майданчик. Яскравою сторінкою в історії Кременчука є розвиток міста за роки 9-ї п'ятирічки. Директиви XXIV з'їзду КПРС передбачили спорудження у місті другої черги нафтопереробного заводу, нарощення потужності і зведення нових цехів на автомобільному, вагонобудівному, колісному заводах, заводі литва і штамповок, Дніпровському гірничо-збагачувальному комбінаті».

Шкідливі викиди підприємства в атмосферу за минулий рік становлять 104,5 тисячі тонн (одного лише нафтопереробного заводу на невелике місто!). І не тільки міське населення відчуває на собі результати керівної і спрямовуючої діяльності центру. В екологічному відношенні фактично беззахисними стали жителі навколишніх сіл... Бо не тільки дрібною сльозою поливають тут огірки, помідори та інші городні культури. І не тільки кислотні дощі їх скроплюють. Понад 20 років люди позбавлені питної води. Нафтопродукти і феноли, якими отруєні криниці, — то від «рукотворного» озера, або, як його називають вчені мужі, «пруда-испарителя» заводу, розташованого в трьох кілометрах від річки Псел. Площа цього «пруда» 360 гектарів, ємність — 11,5 мільйона

кубічних метрів. Є що зливати і в річку, і в підземні води!

Можливо, численним «слугам народу» доцільно було б збиратися на наради, конференції, симпозіуми не в Ялті, скажімо, а біля названого озера. Чим не всесоюзна «здравниця»? І подихати є чим, і «водички» попити. Можна поділитися й «досвідом»: щороку в озеро «здійснюються непроектні викиди» так званої першої системи зливових вод та всяких нечистот. Ще в 1987 році це призвело до наповнення озера до критичної відмітки. Посилилась «фільтрація» стічних вод озера в грунтові. В результаті вода в шахтних колодязях і свердловинах стала такою, що її доцільно було б використовувати хіба що для тих, хто зробив її такою...

ТРЕТЄ НАШЕСТЯ

Як уже розповідалося в пресі, село Комиші гинуло тричі. Перший раз — у вогні відомої Полтавської битви. Другий раз—восени 1943 року. Обидва рази Комиші наполегливо відбудовували з попелу. І, нарешті, село згоріло в квітні 1983 року. Тепер уже повністю і, здається, назавжди. Цього разу воно було знищене не випадково і не по злобі, а «в плановому порядку».

Спочатку комишан кілька разів збирали в клубі і пояснювали: поряд з селом намічено побудувати завод білково-вітамінних концентратів, простіше — БВК — гігант мікробіологічної промисловості. Він вкрай необхідний для виконання Продовольчої програми. А оскільки жити по сусідству з гігантом людині неможливо, то доведеться, товариші, потіснитися.

Не дуже хотіли сельчани переселятися в обіцяний новий «рай» — дев'ятиповерховий 144-квартирний будинок у Кременчуці. Але під вікнами вже стояли вантажні машини, а слідом за ними йшли чужі люди з факелами.

Багато завойовників бачили на своєму віку Кременчук і навколишні села. А такого ще не було: палає земля, а ти кажи спасибі за те, що тобі дали «нове життя, трудову славу, нев'янучу молодість».

Забути це страшне вогнище до цього часу не можуть ні старі, ні діти. Кому і навіщо потрібно було стерти в порох велике старовинне село, поламати долі людей?

Звичайно, у тих, хто планував це будівництво, були свої економічні доводи: фермам України, мовляв, щороку не вистачає сотні тисяч тонн кормового білка. Найпростіше поповнити цей дефіцит білком мікробіологічного походження. Вчені солідних науково-дослідних інститутів доводили: з пуском заводу БВК можна при тих же ресурсах основних кормів у півтора-два рази збільшити виробництво м'яса та інших продуктів.

Загіпнотизовані приманливою рекламою тодішні місцеві партійні і радянські органи погодилися з пропозицією Міністерства медичної і мікробіологічної промисловості СРСР. Для чудо-заводу не пошкодували найцінніших орних земель, що належали тодішньому птахорадгоспу «Рокитнянський». Хлібороби спробувал
чудові чорноземи, що дав[...]
50 центнерів пшениці з [...]
церни. Але непокірних «[...]
бути вигнаними з роботи та
доцільності такого підприєм
зивали «патріархальними ху
никами, які мислять вузько
ної перспективи.

Ніхто й не подумав розгл
ректора радгоспу І. Сірика п
що й будувати, то краще вж
чи на інших неродючих ма
Кременчука вдосталь.

Ні директора радгоспу, н
звичайно ж, не почули кер
ких і союзних міністерств та

Будову оголосили ударно
ду БВК потужністю 12[...]
в рік закінчили вже в 1[...]
ду було багато урочистих
ких промов. Щоправда, шв
зіння.

Першими забили на спол
хати нічим! Далі — більше.
мової промисловості нарешт
лок, який виробляється на
ганий за якістю. Деяким г
його взагалі небезпечно дав
не рекомендується давати
м'ясо яких призначено для

Незабаром прозріли й ен
лок у п'ять-сім разів дорож
з гороху й люцерни. Для
початкової сировини для Б
1070 тисяч тонн дизельног
трирічному ліміту колгосп
щини. Але й це не головне.
тичних країнах до виробн
підходять дуже обережно. Т
мовляються від його виро
екологічні наслідки.

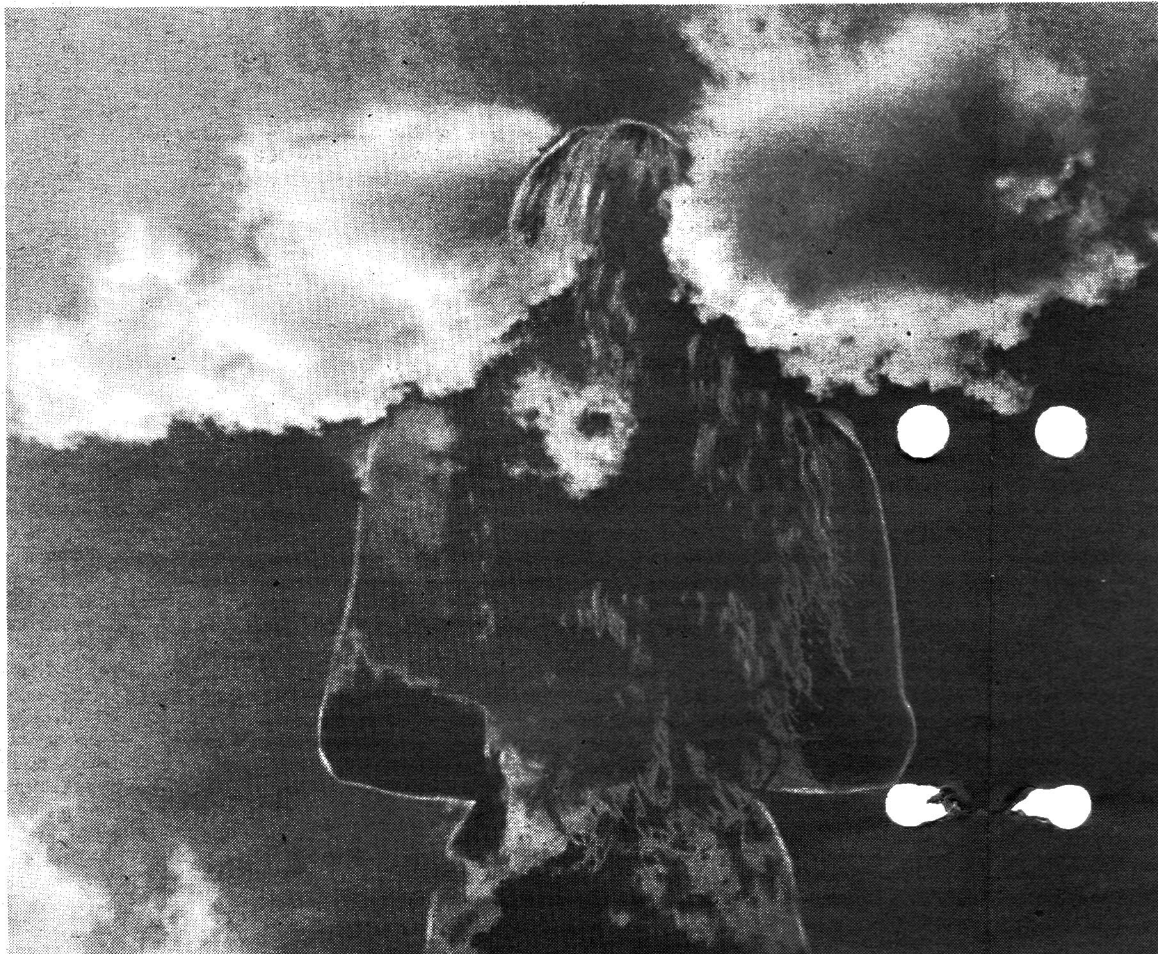
Чого ж тоді варті «на
«величезних» вигод БВК?
стільки прекрасної землі,
нарешті, стільки лиха зав
яких переселили, і тим, я
ти» екологічні плоди БВК?

Заводські стоки йдуть у
споруди, які не в змозі
вміст в них амонієвих со
щує гранично допустимі
разів. Усе, мов гадючими
і Дніпро.

**Спеціалісти попереджують
шкідливими відходами вироб
в затоках Дніпра і Псла мож
них екологічних порушень
ків щодо захворюваності нас**

Екологічна криза в райо
не в один день. Про те, щ
робництва БВК у поєднан
човинами сусідніх заводів
на цій землі, зачинателі
раніше — ще до того, як
село Комиші. Але що там

д Полтавою

кубічних метрів. Є що зливати і в річку, і в підземні води!

Можливо, численним «слугам народу» доцільно було б збиратися на наради, конференції, симпозіуми не в Ялті, скажімо, а біля названого озера. Чим не всесоюзна «здравниця»? І подихати є чим, і «водички» попити. Можна поділитися й «досвідом»: щороку в озеро «здійснюються непроектні викиди» так званої першої системи зливових вод та всяких нечистот. Ще в 1987 році це призвело до наповнення озера до критичної відмітки. Посилилась «фільтрація» стічних вод озера в грунтові. В результаті вода в шахтних колодязях і свердловинах стала такою, що її доцільно було б використовувати хіба що для тих, хто зробив її такою...

ТРЕТЄ НАШЕСТЯ

Як уже розповідалося в пресі, село Комиші гинуло тричі. Перший раз — у вогні відомої Полтавської битви. Другий раз—восени 1943 року. Обидва рази Комиші наполегливо відбудовували з попелу. І, нарешті, село згоріло в квітні 1983 року. Тепер уже повністю і, здається, назавжди. Цього разу воно було знищене не випадково і не по злобі, а «в плановому порядку».

Спочатку комишан кілька разів збирали в клубі і пояснювали: поряд з селом намічено побудувати завод білково-вітамінних концентратів, простіше — БВК — гігант мікробіологічної промисловості. Він вкрай необхідний для виконання Продовольчої програми. А оскільки жити по сусідству з гігантом людині неможливо, то доведеться, товариші, потіснитися.

Не дуже хотіли сельчани переселятися в обіцяний новий «рай» — дев'ятиповерховий 144-квартирний будинок у Кременчуці. Але під вікнами вже стояли вантажні машини, а слідом за ними йшли чужі люди з факелами.

Багато (завойовників бачили на своєму віку Кременчук і навколишні села. А такого ще не було: палає земля, а ти кажи спасибі за те, що тобі дали «нове життя, трудову славу, нев'янучу молодість».

Забути це страшне вогнище до цього часу не можуть ні старі, ні діти. Кому і навіщо потрібно було стерти в порох велике старовинне село, поламати долі людей?

Звичайно, у тих, хто планував це будівництво, були свої економічні доводи: фермам України, мовляв, щороку не вистачає сотні тисяч тонн кормового білка. Найпростіше поповнити цей дефіцит білком мікробіологічного походження. Вчені солідних науково-дослідних інститутів доводили: з пуском заводу БВК можна при тих же ресурсах основних кормів у півтора-два рази збільшити виробництво м'яса та інших продуктів.

Загіпнотизовані приманливою рекламою тодішні місцеві партійні і радянські органи погодилися з пропозицією Міністерства медичної і мікробіологічної промисловості СРСР. Для чудо-заводу не пошкодували найцінніших орних земель, що належали тодішньому птахорадгоспу «Рокитнянський». Хлібороби спробували було відстояти свої чудові чорноземи, що дав[illegible]ли без по[illegible]ву по 40—50 центнерів пшениці з [illegible]ара, по [illegible] укоси люцерни. Але непокірних «[illegible]ваків», [illegible]ризикували бути вигнаними з роботи та все сумнівалися в доцільності такого підприємництва, нещадно називали «патріархальними хуторянами», самостійниками, які мислять вузько і не бачать грандіозної перспективи.

Ніхто й не подумав розглянути пропозицію директора радгоспу І. Сірика про те, щоб завод, якщо й будувати, то краще вже на солонцях, пісках чи на інших неродючих масивах, яких навколо Кременчука вдосталь.

Ні директора радгоспу, ні його однодумців, звичайно ж, не почули керівники республіканських і союзних міністерств та відомств.

Будову оголосили ударною. Першу чергу заводу БВК потужністю 12[illegible] концентрату в рік закінчили вже в 1[illegible] [illegible] цього приводу було багато урочистих поздоровлень і солодких промов. Щоправда, швидко прийшло отверезіння.

Першими забили на сполох місцеві жителі: дихати нічим! Далі — більше. Спеціалісти комбікормової промисловості нарешті розібралися, що білок, який виробляється на парафінах нафти, поганий за якістю. Деяким групам худоби і птахів його взагалі небезпечно давати на корм. Зокрема, не рекомендується давати його тим тваринам, м'ясо яких призначено для дитячого харчування.

Незабаром прозріли й економісти: штучний білок у п'ять-сім разів дорожчий за природний — з гороху й люцерни. Для виробництва парафіну, початкової сировини для БВК, щороку потрібно 1070 тисяч тонн дизельного палива, що дорівнює трирічному ліміту колгоспів і радгоспів Полтавщини. Але й це не головне. Згадаймо, у капіталістичних країнах до виробництва штучного білка підходять дуже обережно. Точніше — взагалі відмовляються від його виробництва, враховуючи екологічні наслідки.

Чого ж тоді варті «наукові» обгрунтування «величезних» вигод БВК? Заради чого знищено стільки прекрасної землі, коштів? Заради чого, нарешті, стільки лиха завдано людям — і тим, яких переселили, і тим, які приречені «пожинати» екологічні плоди БВК?

Заводські стоки йдуть у кременчуцькі очисні споруди, які не в змозі їх очистити повністю: вміст в них амонієвих солей і фосфатів перевищує гранично допустимі концентрації в 15—17 разів. Усе, мов гадючими зміями, повзе у Псел і Дніпро.

Спеціалісти попереджують: дальше забруднення шкідливими відходами виробництва, великого регіону в затоках Дніпра і Псла може призвести до непоправних екологічних порушень і непередбачених наслідків щодо захворюваності населення.

Екологічна криза в районі Кременчука сталася не в один день. Про те, що шкідливі відходи виробництва БВК у поєднанні з канцерогенними речовинами сусідніх заводів не дадуть людям жити на цій землі, зачинателі білкового гіганта знали раніше — ще до того, як запропонували знести село Комиші. Але що там здоров'я місцевих людей для союзних керівників, зокрема з Мінмедпрому СРСР. Вони ще більше нарощують темпи, а місцеве керівництво догідливо погоджується з вищими мужами.

ПОБІЛЬШЕ ВЗЯТИ, ПОМЕНШЕ ДАТИ

За подібним «економічним» законом звикли жити деякі підприємства, особливо союзного підпорядкування. Виробничі плани вони, як правило, виконують, а то й перевиконують. А от соцкультпобутову та природоохоронну програми, навіть скромні, практично ніколи не виконують.

Такому могутньому підприємству, як нафтопереробний завод Міннафтопрому СРСР (він, до речі, сьогодні досяг рекордного випуску продукції), забезпечити житлом 200 чоловік (жителів села Паризька Комуна) — дріб'язкова справа. Але скільки вже років виснажені ударною працею і ні до чого не зобов'язуючими обіцянками адміністрації робітники чекають переселення з екологічно неблагополучної зони!

Коли нема турботи про людей, то яка може бути турбота про природу? Навіть ті далеко не достатні кошти, що виділяються на охорону навколишнього середовища, підприємством з року в рік не освоюються. Економляться гроші на будівництві очисних споруд, а ті, що існують, так затримують викиди, як дране решето воду. Великий (70 відсотків, а нерідко й 100) знос технологічного обладнання при постійному нарощуванні виробничих потужностей не сприяють екологічному прогресу.

За даними Кременчуцької геологорозвідувальної експедиції площа хімічного забруднення прісних і підземних вод становить 4,5 квадратного кілометра, а їх об'єм — 5,73 мільйона кубічних метрів. Однак необхідних заходів по забезпеченню водопостачання названих сіл і ліквідації забруднення підземних вод підприємство не вжило.

Ще планом заходів з охорони навколишнього середовища на 1973—1990 роки передбачалося проведення робіт по забезпеченню бездимного спалювання відходів газу на факелах. Однак виконання даного заходу зволікається й понині.

Не набагато краще становище й на інших підприємствах, зокрема «Дормаші», заводі технічного вуглецю, вагонобудівному, виробничому об'єднанні «АвтоКрАЗ». В одній з довідок, що не для преси, мені вдалося занотувати ось таке:

«Незважаючи на те, що основні виробничі об'єкти вже давно експлуатуються і значною мірою фізично зношені й морально застарілі, природоохоронні об'єкти залишились недобудованими. До цього часу не побудовані відвальне господарство, комплекс регенерації формувальних сумішів з шламонагромаджувачем, не створена замкнута система промзливових стоків на промисловому майдані, не розширені очисні споруди, а необхідні централізовані кошти на їх будівництво Мінтяжмашем СРСР не виділяються».

Виникає запитання: який сенс відраховувати кошти в союзну «бочку», щоб потім просити «подаяння»? Це тим більше принизливо й недоречно, що відшкодування за завдані збитки, за знищену природу винуватець повинен робити безплатно і без зволікань. Цікаво, що з цього приводу думають юристи, яких ціла рать, а нема з кого спитати?

16 липня минулого року Україну проголошено суверенною державою. А в глухих московських кабінетах про це наче й не чули. Рада Міністрів СРСР постановою від 11 жовтня 1990 року № 1001 «Про програму технічного переобладнання та модернізацію залізничних шляхів СРСР в 1991—2000 роках» передбачила нарощення потужностей одного з найбільших забруднювачів навколишнього середовища — Кременчуцького сталеливарного заводу по стальному литву на 53,7 тисячі тонн в рік. І це тоді, коли додатково в експлуатацію введено потужності на 96,3 тисячі тонн стального литва, а на будівництві природоохоронних об'єктів освоєно лише 29 відсотків від передбаченої суми.

У той час, коли під тиском громадськості на території РРФСР подібні заводи перепрофільовують або й зовсім закривають (зокрема, в Московській області), на Україну з «височайшого» Центру ідуть вказівки: давай-давай! А тут, аби зберегти свій портфель, раді старатися. І, зігнувшись «у три з половиною погибелі», канючать: «Просимо Кабінет міністрів СРСР домогтися від Мінтяжмашу СРСР завершити протягом 1991—1995 років будівництво природоохоронних об'єктів заводу загальною вартістю 54,5 мільйона карбованців (в нових цінах) згідно із заходами по оздоровленню екологічної обстановки в м. Кременчуку».

Це таке «прошеніє» підписав голова Кременчуцької Ради народних депутатів І. Пономаренко. Чи вірить Іван Кіндратович у позитивний результат від цього прохання, я не знаю. Але в мене особисто ілюзій щодо цього не існує. Так само, як мало надій на те, що до 1995 року збережеться доцільність охороняти санітарно-захисну зону, де сьогодні забрудненість перевищує гранично допустимі концентрації в чотири-п'ять разів. А тут же постійно проживають люди!

Справедливості ради слід сказати, що все частіше природа має і своїх захисників. Саме в Кременчуці 6 березня 1988 року відбувся перший на Україні екологічний мітинг.

Завдяки громадськості та зусиллям багатьох ентузіастів, зокрема таких, як головний лікар міської санепідемстанції В. Акимов, депутат міськради О. Синьоокий, члени постійної комісії міськради з питань екології, раціонального використан-

ня землі і природни
лося зробити (в осн
Кременчука). Зокр
переносяться склад
вано комбікормови
тів, закрито фарбу
фабрики, готується
монтно-будівельне у

На вулиці Жовт
дільниці автомобіл
лася... по сусідству
Великої Вітчизнян
такого сусідства до
ниці в інше місце.
з відомчими інтере
сплуатацію дільниц
нили лише тоді, ко
нітарного лікаря мі
пець і він попереди
чено подачу електр
лися.

ГОДНІ ДО

Не дуже вимогл
матів останніми ро
ше «бракувати» м
висновок: «Призна
На жаль, це хара
здавна були хлопці

Спеціальною ком
лено, що високий р
нього середовища є
ваності населення
во в Кременчуку.
72,7 відсотка стан
них шляхів. Кількі
органів серед дітей
ла більш як удві
ніж по республіці
7,9 раза.

Проведене в січ
жителів селища М
вони (100 відсотків
тового і сірководн
з них відчуває си
78 відсотків, скарж
сотки кашляють.
ворив про слабість
ки — про задишку
ня. У 38 чоловік т
ги, що свідчить пр
11 опитаних назив
притомності при ін
втрачали рівновагу
жились на сльозот
хання.

Висновок комплекс
«Комиссия отмеча
создавшегося положе
нение предприятиям
работанных меропр
загрязняющих веще
Полтавским облиспо
с вышестоящими сою
тепромом СССР, Ми
мом СССР. Указанн
1988—1990 гг. на и
димых средств, мат
подрядных работ».

За роки «перебу
спостерігається ст
ності злоякісними
ду — 1,3 раза. У
захворюваність ор
вища, ніж у 1989
почастішали в 15
ускладнень вагітно

Протягом остан
здоров'я яких різ
тільки порівняно з
(у дитинстві), а й
дітей кожного поп
Синсибілізація орг
зниження імунітет
благополучного ек
звести до неможл
віть якщо вони бу
лі... Краще про це

ОСТАНН

Здавалося б, ко
прірви, необхідно
що не захищати,
природою, бо вона
ми маємо?

У 1990 році по
тавщині площа сі
шилася на 6939(!)
шилося на 13155
домо, хліб і сало
ки в цьому. Пору
співвідношення ор
них угідь, лісів, в
негативно позначи
шафту.

Бездумна інтенс
числі пов'язане з
вання важких ма
паратів тощо, при
грунту, незбаланс
добрив, розорюван
ли прискоренню д
родючості.

Значно зменши
площі кислих гру

ГОЛОС України

Ю

ло відстояти свої
почву по 40—
по укоси лю-
, ризикували
сумнівалися в
ва, нещадно на-
нами», самостій-
бачать грандіоз-

и пропозицію ди-
е, щоб завод, як-
солонцях, пісках
, яких навколо

ого однодумців,
и республікансь-
мств.
ершу чергу заво-
концентрату
цього приво-
ровлень і солод-
прийшло отвере-

сцеві жителі: ди-
іалісти комбікор-
ібралися, що бі-
фінах нафти, по-
худоби і птахів
а корм. Зокрема,
тим тваринам,
чого харчування.
істи: штучний бі-
а природний —
ництва парафіну,
щороку потрібно
ива, що дорівнює
адгоспів Полтав-
аймо, у капіталіс-
штучного білка
ле — взагалі від-
ва, враховуючи

обгрунтування
ди чого знищено
в? Заради чого,
людям — і тим,
иречені «пожина-

енчуцькі очисні
истити повністю:
фосфатів переви-
трації в 15—17
ли, повзе у Псел

льше забруднення а, великого регіону вести до непоправ- редбачених наслід-

еменчука сталася
дливі відходи ви-
нцерогенними ре-
дуть людям жити
ого гіганта знали
опонували знести
ов'я місцевих лю-

дей для союзних керівників, зокрема з Мінмедпрому СРСР. Вони ще більше нарощують темпи, а місцеве керівництво догідливо погоджується з вищими мужами.

ПОБІЛЬШЕ ВЗЯТИ, ПОМЕНШЕ ДАТИ

За подібним «економічним» законом звикли жити деякі підприємства, особливо союзного підпорядкування. Виробничі плани вони, як правило, виконують, а то й перевиконують. А от соцкультпобутову та природоохоронну програми, навіть скромні, практично ніколи не виконують.

Такому могутньому підприємству, як нафтопереробний завод Мінпафтопрому СРСР (він, до речі, сьогодні досяг рекордного випуску продукції), забезпечити житлом 200 чоловік (жителів села Паризька Комуна) — дріб'язкова справа. Але скільки вже років виснажені ударною працею і ні до чого не зобов'язуючими обіцянками адміністрації робітники чекають переселення з екологічно неблагополучної зони!

Коли нема турботи про людей, то яка може бути турбота про природу? Навіть ті далеко не достатні кошти, що виділяються на охорону навколишнього середовища, підприємством з року в рік не освоюються. Економляться гроші на будівництві очисних споруд, а ті, що існують, так затримують викиди, як дране решето воду. Великий (70 відсотків, а нерідко й 100) знос технологічного обладнання при постійному нарощуванні виробничих потужностей не сприяють екологічному прогресу.

За даними Кременчуцької геологорозвідувальної експедиції площа хімічного забруднення прісних і підземних вод становить 4,5 квадратного кілометра, а їх об'єм — 5,73 мільйона кубічних метрів. Однак необхідних заходів по забезпеченню водопостачання названих сіл і ліквідації забруднення підземних вод підприємство не вжило.

Ще планом заходів з охорони навколишнього середовища на 1973—1990 роки передбачалося проведення робіт по забезпеченню бездимного спалювання відходів газу на факелах. Однак виконання даного заходу зволікається й понині.

Не набагато краще становище й на інших підприємствах, зокрема «Дормаші», заводі технічного вуглецю, вагонобудівному, виробничому об'єднанні «АвтоКрАЗ». В одній з довідок, що не для преси, мені вдалося занотувати ось таке:

«Незважаючи на те, що основні виробничі об'єкти вже давно експлуатуються і значною мірою фізично зношені й морально застарілі, природоохоронні об'єкти залишились недобудованими. До цього часу не побудовані відвальне господарство, комплекс регенерації формувальних сумішів з шламонагромаджувачем, не створена замкнута система промзливових стоків на промисловому майдані, не розширені очисні споруди, а необхідні централізовані кошти на їх будівництво Мінтяжмашем СРСР не виділяються».

Виникає запитання: який сенс відраховувати кошти в союзну «бочку», щоб потім просити «подаяння»? Це тим більше принизливо й недоречно, що відшкодування за завдані збитки, за знищену природу винуватець повинен робити безплатно і без зволікань. Цікаво, що з цього приводу думають юристи, яких ціла рать, а нема з кого спитати?

16 липня минулого року Україну проголошено суверенною державою. А в глухих московських кабінетах про це наче й не чули. Рада Міністрів СРСР постановою від 11 жовтня 1990 року № 1001 «Про програму технічного переобладнання та модернізацію залізничних шляхів СРСР в 1991—2000 роках» передбачила нарощення потужностей одного з найбільших забруднювачів навколишнього середовища — Кременчуцького сталеливарного заводу по стальному литву на 53,7 тисячі тонн в рік. І це тоді, коли додатково в експлуатацію введено потужності на 96,3 тисячі тонн стального литва, а на будівництві природоохоронних об'єктів освоєно лише 29 відсотків від передбаченої суми.

У той час, коли під тиском громадськості на території РРФСР подібні заводи перепрофільовують або й зовсім закривають (зокрема, в Московській області), на Україну з «височайшого» Центру ідуть вказівки: давай-давай! А тут, аби зберегти свій портфель, раді старатися. І, зігнувшись «у три з половиною погибелі», канючать: «Просимо Кабінет міністрів СРСР домогтися від Мінтяжмашу СРСР завершити протягом 1991—1995 років будівництво природоохоронних об'єктів заводу загальною вартістю 54,5 мільйона карбованців (в нових цінах) згідно із заходами по оздоровленню екологічної обстановки в м. Кременчуку».

Це таке «прошеніє» підписав голова Кременчуцької Ради народних депутатів І. Пономаренко. Чи вірить Іван Кіндратович у позитивний результат від цього прохання, я не знаю. Але в мене особисто ілюзій щодо цього не існує. Так само, як мало надій на те, що до 1995 року збережеться доцільність охороняти санітарно-захисну зону, де сьогодні забрудненість перевищує гранично допустимі концентрації в чотири-п'ять разів. А тут же постійно проживають люди!

Справедливості ради слід сказати, що все частіше природа має і своїх захисників. Саме в Кременчуці 6 березня 1988 року відбувся перший на Україні екологічний мітинг.

Завдяки громадськості та зусиллям багатьох ентузіастів, зокрема таких, як головний лікар міської санепідемстанції В. Акимов, депутат міськради О. Синьоокий, члени постійної комісії міськради з питань екології, раціонального використання землі і природних ресурсів дещо все-таки вдалося зробити (в основному в центральній частині Кременчука). Зокрема, за межі житлової зони переносяться склади тютюнової фабрики, ліквідовано комбікормовий цех комбінату хлібопродуктів, закрито фарбувальну дільницю трикотажної фабрики, готується змінити адресу своєї бази ремонтно-будівельне управління № 5.

На вулиці Жовтневій припинено експлуатацію дільниці автомобільного заводу, яка розміщувалася... по сусідству з госпіталем для ветеранів Великої Вітчизняної війни. Здавалося б, що вже такого сусідства достатньо для перенесення дільниці в інше місце. Та боротьба здорового глузду з відомчими інтересами тривала кілька років. Експлуатацію дільниці-забруднювача нарешті припинили лише тоді, коли в головного державного санітарного лікаря міста В. Акимова увірвався терпець і він попередив, що на дільницю буде відключено подачу електроенергії, автозаводці схаменулися.

ГОДНІ ДО НЕСТРОЙОВОЇ

Не дуже вимоглива медична комісія військкоматів останніми роками змушена однак все частіше «бракувати» молодих хлопців, даючи хитрий висновок: «Признан годным к нестроевой службе». На жаль, це характерно й для Полтавщини, де здавна були хлопці-богатирі.

Спеціальною комплексною перевіркою встановлено, що високий рівень забрудненості навколишнього середовища є причиною зростання захворюваності населення в Полтавській області, особливо в Кременчуку. У 1990 році по цьому місту 72,7 відсотка становили хвороби верхніх дихальних шляхів. Кількість хвороб крові і кровотворних органів серед дітей порівняно з 1985 роком зросла більш як удвічі. Така захворюваність вища, ніж по республіці в 4,7 раза, а по Союзу — в 7,9 раза.

Проведене в січні 1991 року опитування 406 жителів селища Молодіжного засвідчило, що всі вони (100 відсотків) постійно потерпають від нафтового і сірководневого запаху. Майже половина з них відчуває сильний запах. 314 чоловік, або 78 відсотків, скаржаться на головний біль, 54 відсотки кашляють. Кожний другий опитуваний говорив про слабість і першіння в горлі, 33 відсотки — про задишку, 30 — дратівливість і безсоння. У 38 чоловік терпнуть («німіють») руки й ноги, що свідчить про вплив толуолу й ксилолу. А 11 опитаних називали випадки короткочасної непритомності при інтенсивному запаху, 20 чоловік втрачали рівновагу, 17 відсотків опитуваних скаржились на сльозотечу, 15 — на астматичне дихання.

Висновок комплексного медобстеження:
«Комиссия отмечает, что одной из главных причин создавшегося положения в регионе является невыполнение предприятиями Северного промузла ранее разработанных мероприятий по снижению 40% выбросов загрязняющих веществ в атмосферу, утвержденных Полтавским облисполкомом 23.03.88 г. и согласованных с вышестоящими союзными министерствами — Миннефтепромом СССР, Минэнерго УССР, МПС и Минмедпромом СССР. Указанные министерства не обеспечили в 1988—1990 гг. на их выполнение выделения необходимых средств, материальных ресурсов и лимитов подрядных работ».

За роки «перебудови», порівняно з 1985-м, спостерігається стабільне зростання захворюваності злоякісними хворобами в півтора, стравоходу — 1,3 раза. У жителів селища Молодіжного захворюваність органів дихання нині в 2,4 раза вища, ніж у 1989 році. Ендокринні захворювання почастішали в 15 разів! Збільшилась кількість ускладнень вагітності жінок.

Протягом останніх років народжуються діти, здоров'я яких різко негативно відрізняється не тільки порівняно зі станом здоров'я їхніх батьків (у дитинстві), а й порівняно зі станом здоров'я дітей кожного попереднього року народження. Синсибілізація організму (підвищена чутливість), зниження імунітету, алергізація тощо на фоні неблагополучного екологічного стану загрожує призвести до неможливості застосування ліків (навіть якщо вони будуть), вакцин і сироваток, а далі... Краще про це не писати.

ОСТАННІЙ ОСТРІВ НАДІЇ

Здавалося б, коли ми дійшли самої екологічної прірви, необхідно опам'ятатися, зупинитися, якщо не захищати, то хоча б не збиткуватися над природою, бо вона — останній острів надії. А що ми маємо?

У 1990 році порівняно з 1976 роком на Полтавщині площа сільськогосподарських угідь зменшилася на 6939(!) гектарів. Орних земель зменшилося на 13155 гектарів! А на асфальті, як відомо, хліб і сало не ростуть. Та й справа не тільки в цьому. Порушилось екологічно допустиме співвідношення орних площ, лук, заплав, природних угідь, лісів, водних ресурсів. Це відразу ж негативно позначилося на стійкості агроландшафту.

Бездумна інтенсифікація землеробства, у тому числі пов'язане з нею широкомасштабне застосування важких машин і механізмів, хімічних препаратів тощо, при низькій культурі обробітку грунту, незбалансованості внесення мінеральних добрив, розорювання схилів, берегів річок сприяли прискоренню деградації грунтів, збідненню їх родючості.

Значно зменшився вміст гумусу. Розширилися площі кислих грунтів. Небезпечних розмірів набула ерозія. (На Полтавщині вона охоплює 295,7 тисячі гектарів). Викликає тривогу забруднення пестицидами, отрутохімікатами, токсичними речовинами промислового походження.

Люди старшого покоління добре пам'ятають чисті хвилі Дніпра, золоті прибережні піски, смарагдові луки. На жаль, все це — в минулому. Варварським замахом на цю красу стало створення штучних морів уздовж Дніпра. Проте природа ще не зовсім була винищена. Залишалися то тут, то там віковічні дерева, острівці незайманого лісу. І ось — нова біда: кременчуцькі містобудівники вирішили (звичайно, під пристойним приводом задоволення населення житлом) звести на Білецьківських плавнях житловий масив, на диво вцілілому куточку природи — острові Шаламай житловий масив. Планується намити пісок на майже 15-гектарній площі.

Як позначаться на долі усього міста й оточуючого середовища ці плани, мабуть, не замислювався ніхто. Бо є на документації візи обласного комітету охорони природи, усіх відповідальних служб, які мають ставити свої візи.

Навряд чи не розуміє, що скоїть біду, служба міського архітектора (Є. Власов). Не вагаючись, вона дала дозвіл на зайняття під забудову мікрорайонів № 17 і № 17-а.

— Розмірковуючи про день завтрашній, — ділиться своїми думками голова асоціації «Екологічна ініціатива» О. Синьоокий, — ми вважаємо, що це завдасть непоправної шкоди екологічній системі нашого регіону і, що найбільш важливо, — нашому Дніпру-Славуті, який і без того вже на грані катастрофи. Для того, щоб нормально функціонувала екосистема, необхідно залишити близько 36 відсотків незайманої території. У нас, на Україні, нині таких земель менше 11 відсотків. Найціннішими для ріки є саме заплави і луки. Річкова вода фільтрується і очищається саме в цих місцях, мілководдя найбагатше життям: тут відбувається нерест риби, мешкають і виводять потомство птахи, дрібні тварини, щедра її фауна.

Досить зруйнувати зелені луки — і річка стане мертвою. Якщо дивитися на наш Дніпро, то таких незайманих куточків уздовж його берегів зосталося зовсім мало, він майже весь перегороджений греблями із затхлими «морями», закутий у бетон індустріальних міст-монстрів, в його води скидають тисячі й тисячі тонн нечистот промислових відходів.

— Нам, кременчужанам, — каже О. Синьоокий, — потрібно гордитися і берегти, мов зіницю ока, цей дар природи — нашу велику ріку і той куточок унікальних плавнів, які ще чудом уціліли. Але ось приходять проектанти і вольовим помахом руки вже вкотре («здесь будет город-сад») заносять сокиру над зеленими легенями міста. Причому відсутні будь-які гідрологічні обгрунтування задуму, невідомо, як зміниться швидкість течії ріки, чи не розмиватимуться внаслідок цього острови нижче мосту.

Про наслідки такої забудови ніхто не подумав і сьогодні сказати не може. Та й хіба обов'язково нищити плавні, коли в Крюкові стільки вільної території?

ЧИ ДОПОМОЖУТЬ ЕКСТРАСЕНСИ!

Важко знайти кого-небудь, хто був би проти охорони природи. То чому ж вона така беззахисна? На підприємствах Кременчука, Полтави я бачив найрізноманітніші лозунги, афіші, звернення — про боротьбу з алкоголізмом, про різні «досягнення» за роки Радянської влади (особливо в Полтаві), про чудотворіння екстрасенсів. Не бачив тільки нічого... про збереження природи.

Шановні керівні товариші! Та невже ж ви не розумієте, що на сьогодні найстрашніша небезпека — не воєнна, навіть не голод, що насувається? Сьогодні головне — відвернути екологічну катастрофу, бо нас не врятують ні екстрасенси, ні супералмія, ніщо.

Найстрашніше, що запам'яталося мені після відрядження на Полтавщину, це байдужість — і службових осіб, і рядових людей до навкруги хворої землі. А її ж треба рятувати, лікувати, захищати, суворо карати тих, хто збиткується над нею.

Не на останньому, а на першому місці серед усіх питань повинна бути екологія! Це не амбіційність, а вимога життя. Якщо, наприклад, обласний комітет з охорони природи розміщуватиметься у гіршому приміщенні, ніж якась філателія чи салон для «відиків», то ми не тільки не поважаємо природоохоронців, а й самих себе.

І ще одне: коли природа губиться від промислової «необхідності» внаслідок діяльності підприємств — це ще якось можна прагнути зрозуміти. А коли під виглядом санітарної порубки замість сухостою нищать здорові дерева на «промисел», за це треба посилати на «заслужений відпочинок» на кілька років (залежно від «заслуг» і рішення суду).

Думаю, природоохоронна прокуратура поцікавиться: хто дозволяв і хто вирубував ліс на крутосхилах біля Котельви, Шишаків, Диканьки...

Несправедливо було б залишити поза увагою і «ентузіастів» зелених острівців у Кременчуку, Полтаві... Аякже! Інакше нам природу не врятувати.

Володимир ОЛЕФІРЕНКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Кременчук — Полтава — Київ.

Фотоколаж
Михайла СКАЧКА.

«СИНДРОМ» КІРИ МУРАТОВОЇ

Ті, що знімаються у Муратової, свідомо чи підсвідомо з її допомогою «занурюються» у власні душі, дедалі глибше пізнають самих себе. І це приваблює, адже, погодьтеся, чи не найцікавіший для нас об'єкт на світі — ми самі. Таке «людинознавство» іноді закінчується і неприязню до режисера, але частіше — пристрасною любов'ю, відданістю. Про неї рідко говорять байдуже, без емоцій. А це, як відомо, привілей обдарованих.

МАЛО який сучасний радянський кінорежисер удостоювався такої уваги преси, як одеситка Кіра Муратова. Писали про все і по-всякому, хоч і одностайно в різні часи: в минулому — одноманітною чорною фарбою, останнім часом — яскраво-рожевою. Критики особливо полюбляють тепер зображати колізії її драматичного життя в кіно. Ще б пак, два десятиліття заборони «Довгих проводів» — і раптом цьому ж таки фільмові та головний приз Всесоюзного кінофестивалю! Відмовимось, однак, від спокуси піти в розповіді про режисера второваною стежиною. Тим більше, що є такий аспект роботи К. Муратової, якого хоч і торкалися окремі автори, та все ж якось побіжно. Мова про стосунки режисера з акторами, яких вона знімає.

Відразу обмовимося: правильніше буде сказати — стосунки з людьми, які грають у фільмах Муратової. Бо режисер завжди у свої фільми залучає, окрім акторів, чимало непрофесіоналів. І це не поза, як у декого з її колег буває. Усе значно складніше: муратовське кіно вимагає такої непрофесіональної безпосередності, такого «невміння», яке передає всю «незатишність» героя у його житті. Головні ж ролі, однак, у неї виконують, як правило, професіональні актори. Але які? Жодного разу Кірі Муратовій не спало на думку запросити «зірку» першої величини, щоб уже заздалегідь передбачити глядацький інтерес або «підстрахуватися» надійною акторською грою. Ніякої кон'юнктури у виборі виконавців! Головний критерій — відповідність задумові. Не дивно, що Кіра Муратова однакова в стосунках і з професіоналами, і з непрофесіоналами. І тих, й інших «витягає» на широкий екран з невідомості (або вузької театральної авторитетності), дає їм шанс заявити про себе. В рамках, звичайно ж, жорсткої режисерської ідеї.

Приклади з Володимиром Висоцьким і Зінаїдою Шарко, які зіграли головні ролі в її перших самостійних фільмах «Короткі зустрічі» та «Довгі проводи», можуть декому здатися при таких ось міркуваннях не зовсім характерними. Адже ці актори, безсумнівно, заяскравіли б на кіношному небосхилі і без Муратової. Та погляньмо на їх творчі біографії під іншим кутом зору. Висоцькому, коли він знімався у Кіри Георгіївни, йшов 29-й. Було у 1967 році. І тоді ще ніхто не бачив у ньому того Висоцького, якого ми знаємо нині. А вона, Муратова, побачила не романтичного бродягу, а героя свого покоління — безкомпромісного, небайдужого, наділеного неабияким почуттям власної гідності. І образ Максима не тільки залишився назавжди одною з кращих ролей Висоцького — він ніби став передвісником його інших акторських удач.

Чи Зінаїда Шарко? Її роботу в «Довгих проводах» кінокритики нерідко називають геніальною, настільки вражає вона своєю незвичністю, життєвістю. А це ж була перша робота актриси в кіно. І, тепер впевнено можна сказати, — найкраща, найнезвичайніша. У фільмі Муратової Шарко, здається, існує, живе в якомусь іншому вимірі, забувши про все приватне й театральне. Так, ніби вона потрапила в якусь іншу дійсність, створену режисером.

Схожа доля й в Ольги Антонової, виконавиці однієї з головних ролей в «Астенічному синдромі». Цікава театральна актриса, вона не користувалася популярністю у кінорежисерів. Її знову ж таки «розсекретила» Муратова, і зараз Антонова вже має змогу вибирати сама. І дуже часто відмовляється від пропозицій.

— Бо творча висота, взята в «Астенічному синдромі», — зізнається актриса,— не повинна, не може ставати для мене нижчою...

Але чи дасть їй ще хтось такий шанс, як Кіра Муратова?

Напевне, найщасливіша кінодоля в іншої «похресниці» Муратової — Ніни Русланової. Молодою дівчиною прийшла вона в «Короткі зустрічі», щоб назавжди залишитися в кіно. І, як нам здається, вже багато років продовжує вести ту мелодію, з якої почала в тому далекому фільмі — мелодію простої сільської дівчини, що потрапила в місто й «притерпілася» в його обставинах. За її героїнями — цілий соціальний тип, а починалося ж усе з Наді, з роботи у Муратової.

Власне, для Кіри Георгіївни і є найголовнішим саме це — чи стоїть за плечима героя якась категорія людей, чи уособлює він, при всій своїй глибокій особистості й неповторності, певний тип. Бо її лише на перший погляд камерне кіно — насправді всезагального, вселюдського звучання. Їй важливо знайти, розбудити в акторові щось неакторське, чисто людське — те, що можна використати тільки один раз. Так зазвичай використовують типаж. Вона не «заговорює» акторів, не нав'язує їм свого бачення словами, не веде розмов про «надроль» і тому подібне, а слухає їх і водночас змушує так говорити, так грати, щоб ті виявили свою сутність, своє неповторне «я». А знайшовши у виконавцеві (не має значення, професіонал він чи ні) те, що потрібно режисерові саме цієї миті, саме для цього фільму, використовує виявлене якнайповніше. Кіра Муратова намагається взяти від даного типу все, на що він тільки здатний, і, як правило, більше не повертається до цих виконавців.

— Зрозумівши, що певний виконавець якнайкраще їй підходить, Кіра Георгіївна прагне зацікавити його роллю, зробити так, щоб зніматися йому було, попри усі складності, приємно, — вважає актор і режисер Сергій Попов. — Вона вміє пробудити у виконавцеві професійне почуття вдоволеності від самого процесу зйомок.

Ті, хто у неї знімався, мовби «хворіють» потім на «синдром Муратової», який виявляється у нездатності жити далі буденним, нетворчим життям, який нагадує про себе пошуком нових реалій для виявлення своїх здібностей. Мабуть, найкраще свідчення цьому — доля того ж Сергія Попова. Будучи непрофесіоналом у кіно, він зіграв ролі другого плану у фільмах Муратової «Пізнаючи білий світ» і «Серед сірого каміння». Після цього почалися довгі, непрості пошуки свого місця в кінематографії. Кіра Георгіївна ніколи не полишала його напризволяще. І тепер за плечима Сергія — головна роль в «Астенічному синдромі», власна короткометражка, знята під керівництвом Муратової. Зараз він працює над новим фільмом, уже самостійно.

Свого часу Кіра Муратова розбудила до творчості й Олега Владимирського, виконавця ролі Саші у «Довгих проводах». Допомагала йому готуватися до вступу у ВДІК, у майстерню свого вчителя А. Герасимова. І не вина її, що якраз почалася кампанія гоніння на режисера — вступ до вузу її «хрещенику» було перекрито. Тим більше, що і його ще школярем було зараховано (як одного з творців «крамольних» «Довгих проводів») до «очернителів» тодішнього «світлого радянського життя». Життєві обставини відсунули для Олега кіно у минуле. Та він і в нинішній своїй професії фотокореспондента прагне непересічної творчості, довго до цього шукаючи себе і своє справжнє місце — «синдром» Муратової не давав спокою...

Неможливо бодай назвати всіх професіоналів та непрофесіоналів, котрі потрапили в поле притягання режисера Кіри Муратової. Можна, однак, твердити: усі вони вийшли з нього іншими, усі вони змогли, дякуючи їй, побачити себе ніби збоку, стороннім поглядом, а це ой як багато для людини значить. Ті, що знімаються у Муратової, свідомо чи підсвідомо з її допомогою «занурюються» у власні душі, дедалі глибше пізнають самих себе. І це приваблює, адже, погодьтеся, чи не найцікавіший для нас об'єкт на світі — ми самі. Таке «людинознавство» іноді закінчується і неприязню до режисера, але частіше — пристрасною любов'ю, відданістю. Про неї рідко говорять байдуже, без емоцій. А це, як відомо, привілей обдарованих.

...Нині Кіра Муратова починає роботу над стрічкою «Вразливий міліціонер» спільного радянсько-німецько-французького виробництва. З ким з акторів у ній зустрінемося — поки що невідомо. Та, безсумнівно, й цього разу на нас чекають відкриття.

Галина ВЛАДИМИРСЬКА, Євген ЖЕНІН.

Одеса.

НА ЗНІМКАХ: Кіра Муратова; Зінаїда Шарко й Олег Владимирський у фільмі «Довгі проводи».

І МАЛЬВОЮ СТАНУ НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ

Бліц-знайомство

Довкруг таке швидке життя, як у калейдоскопі проносяться злі й добрі події, що не встигаєш їх навіть фіксувати. Але коли з розтривоженого ефіру раптом почую її голос — вмить усе відступає, і ніби тепла мамина долоня лягає на моє чоло — я слухаю чистий і ніжний спів Алли Кудлай.

— Ти щаслива? — запитую у Алли, хоча добре знаю, що відповіді не буде. «Щаслива, найщасливіша», — кажуть люди. Кажуть у найпрестижніших концертних столичних залах, кажуть у малесеньких сільських клубах — скрізь, де доводиться виступати співачці. Кажуть так, бо зачаровані її щирістю й добротою, довірливістю й ніжністю — людською і творчою. Жити б їй, скажімо, у вісімнадцятому столітті — билися б за неї мужні й сміливі лицарі. А сьогодні — навпаки — вона повертає їм, натомленим і збайдужілим, віру в їхню чоловічу гідність, нагадує про їхній обов'язок за будь-яких обставин залишатися справжніми чоловіками.

— Ти щаслива? — запитую. Господи, навіщо це моє запитання? Адже так можна запитати в кожної жінки, яку я найбільше не хотів би бачити в кілометрових чергах, обтяжену сумками в переповнених тролейбусах, з одними й тими ж клопотами: як нагодувати сім'ю, де й за що купити черевички й сорочечки дітям? От і живуть ті жінки рожевими мріями, як в індійських фільмах, де все обов'язково закінчується добре. А ще вигадують собі таке красиве життя, як у Алли Кудлай. І хай не знають вони, що в неї така ж малесенька однокімнатна квартира, що і в неї, як і в них, такі ж сімейні клопоти. Хай краще беззастережно вірять, що Алла витає у своїй безхмарній високості і що всі біди й негоди обминають її.

І все ж таки, Алло — ти найщасливіша на землі... Бо в тебе є пісня і тебе оточує людська любов, яка благословляє на цю пісню.

А це — найголовніше.

Володимир ГАПТАР.

Київ.

Фото Олександра МАЛАХОВСЬКОГО.

КОНТОРА ПИШЕ...

Фейлетон —

Оскільки вже така тема вимальовалася — про писарів, то почнемо з того, що, так би мовити, наштовхнуло на думку — з листа. «Шановний кореспондент Сергій Мельничук! Чи не могли б ви як кореспондент пояснити, що вони всі пишуть? Гляньте у вікно в об'єднання «Продтовари» навпроти магазину взуття, там стіл на столі стоїть, всі щось щитають і пишуть, а що щитати, коли у магазинах голо. Хіба стільки уочтиків треба для тих пари пляшок молока і пакета гороху? А скільки ще таких контор, скільки паперу псують даремно. У нас нічого немає, бо писарів більше, ніж робочих. Хай би кожен заробляв на себе, а то сидять на шиї паразитами... З повагою П. Ковалинський м. Ровно».

Послухав я добродія Ковалинського і пішов за вказаною адресою. Все правильно: столів у торговельній конторі — як ВРХ на колгоспному пасовиську. І при кожному столі — столоначальник. Жіночої, переважно, статі. А на кожному столі — гора усілякого папіряччя і ота хитромудра штукенція, що в УРЕ визначається так: «Лічильний прилад являє собою дерев'яну чотирикутну раму з поперечними дротинами, по яких переміщуються круглі кісточки... Застосовується в СРСР при грошових та інших розрахунках та як наочний посібник у початковій школі. «Р» застосовують також в Ірані...». (Ну, слава Богу, що ще хоч в Ірані, не одинокі ми все-таки). І, можливо, саме від усвідомлення останнього дерев'яні рахівниці клацають так весело й оптимістично, що, коли послухаєш, хочеться піти навприсядки. Тим паче, що на порожній шлунок, як відомо, танцюється надзвичайно легко.

Але ми не про танці, а про писарів. Котрих у нашій славній Україні стало набагато більше, ніж косарів. У тому ж таки об'єднанні «Продтовари», як повідомила заступник директора по кадрах Ганна Єфименко, щоденно потіє за столами 93 (дев'яносто три) ентузіасти пера і дерев'яної рамки з кісточками. В результаті і самим писарям, і торговельному й неторговельному начальству відомо все: скільки, приміром, продано пшона (помісячно, подекадно, а також в розрізі кожного дня — окремо до і після обіду), по скільки квадратних метрів, сантиметрів і міліметрів мають у кожному магазині зокрема і в усіх разом торговельні зали, підсобні і сантехнічні приміщення, як прогресує забудькуватість покупців (для непосвячених пояснимо: термін «забудькуватість» означає елементарне злодійство, але хіба можна у нас, у першій країні...).

Вищеозначені писарі висиджують чимало й інших надзвичайно цікавих даних, видобувають з дерев'яних рамок мільйони і мільярди усіляких цифр, а усіляких товарів у магазинах, як не дивно, від цього не збільшується, а, хай йому грець, навпаки.

То для чого, запитає наївний читач, і самі писарі і їхні цифри? А для того, скаже вам перший-ліпший конторник. Спробуй не веди обліку кожного пакета гороху чи кожного грама халви — самі ж продавці на чолі із завідуючим розтягнуть усе до останньої карамельки і скло з вітрин повиймають... Чому, питаєте, у Франції не крадуть? Бо самому у себе красти просто нецікаво. А у нас — «и все вокруг колхозное, и все вокруг мое...»

До речі, про пташок. Точніше — про колгоспи. Оскільки розповідь про писарів без бодай короткої зупинки на «питаннях зростання виробництва сільськогосподарської продукції у країні» буде жалюгідно неповною. Так ось в одній лише обласній агропромраді, як повідомила кадровик Марія Ярощук, косять перами аж 116 чоловік. Але це — лише початок. Своєрідний вузол, від якого йде розгалуження у напрямах племінних теличок і породистих курчат окремо, окремо ж по буряках, молочку і шкварках, по колорадському жуку, ланцюгах для прив'язування бичків і запчастинах (не для бичків, звичайно, а для техніки) і т. д., і т. п. Перелік усіх служб, які допомагають селу їсти, зайняв би у газеті стільки місця, як, приміром, закон про пріоритетний розвиток села. Тож не станемо втомлювати нашого терплячого читача. А натомість задамося одним запитанням.

А що було б, якби таку «допомогу» кинути на село ще й в індивідуальний сектор, той самий сектор, який на трьох відсотках землі виробляє т р е т и н у усієї сільгосппродукції. Якби зажадали від кожної баби Насті і тітки Катрі регулярних звітів про наявність поголів'я курчат, качат, гусят й індичат, про те, коли і скільки посіяно моркви, петрушки, редиски, бурячків і пастернаку, посаджено картоплі, цибулі, капусти ранньої і пізньої, цвітної і брюссельської, помідорів кожного сорту окремо. І скільки просапано і прополото, скільки підживлено й обприскано, скільки підгорнуто й попасинковано...

На щастя, немає над бабою Настею і тіткою Катрею ні обкомів, ні облвиконкомів, ні агропромислових, ні профспілкових, ні їм подібних рад. Немає для баби Насті і тітки Катрі ні сільгосхімій, ні сільгосптехнік, немає ні науково-дослідних інститутів, ні академій, ні численних інспекцій і комітетів. Боронив, як мовиться, Бог. Є, як і було сто чи й двісті літ тому: баба Настя — і лопата, тітка Катря — і граблі. Ну, ще сапка та кошик з лози... І є продукція. Без нітратів. Без нітритів. Пальчики оближеш. Поклади поруч з обскубаною куркою баби Насті обскубану колгоспну — український національний прапор вийде...

Але, все-таки, що було б, якби... Якби присадибна ділянка не тільки потрапила під «опіку», а й якби бабі Насті і тітці Катрі продиктували ціни, за якими вони мали б право реалізувати п е в н у кількість продукції на ринку?. А потім ще й переполовинили б виручку? Немає ані найменшого сумніву, що і баба і тітка плюнули б поокремо на звіти, інструкції, постанови, плани і рекомендації, на город з усіма морквами і петрушками і пішли б займати чергу у міському магазині. Невідомо, правда, за яким продуктом.

...Глянеш вранці, якими могутніми потоками сунуть через місто писарі до своїх контор, — моторошно стає. Не на завод, не на фабрику, не в поле — у контори. А ми дивуємося, чому паперу не вистачає, газети перестають продавати.

Тож як, скажіть, відповісти мені шановному авторові листа П. Ковалинському на запитання, що вони усі пишуть? Сиджу і думаю. І пригадується розмова, почута біля входу до Ровенського обкому Компартії, коли цей будинок пікетували рухівці і члени УРП. Вийшов тоді якийсь чоловік і звернувся до пікетувальників з вимогою, щоб ішли вони геть, щоб не заважали працювати.

— А ви що — працюєте? — перепитав «апаратника» якийсь літній чоловік з жовто-синім прапором у руках.

— Звичайно працюємо. А що ж робимо?

— Так покажіть вашу продукцію, покажіть, що ви робите? — іронічно примружив очі пікетувальник, а по рідкому натовпу прокотився смішок...

Багато захотів отой, з прапором. Тут не в кожному науково-дослідному інституті можуть відповісти, що вони досліджують і винаходять, а йому забаглося...

Цікаво, і як ті японці не помруть з голоду, коли у них на жодному полі немає агітбесідки? І як, приміром, може спати спокійно Джорж Буш, не маючи зведення, скільки було посіяно зернових станом на 15 травня? Чи точних даних про кількість проданого пшона 16 квітня?..

Сергій МЕЛЬНИЧУК,
власний кореспондент «Голосу України».
Ровенська область.

Потрібен прецедент

Огляд листів

ПОЧІМ НА ЧОРНОМУ РИНКУ «ГОЛОС УКРАЇНИ»? НЕ ПОВІРИТЕ. Я ТЕЖ НЕ ПОВІРИВ. 1 КАРБОВАНЕЦЬ — СТІЛЬКИ ПРОСЯТЬ НИНІ ПЕРЕКУПНИКИ ЗА НАШУ ГАЗЕТУ.

Разом з тим, у пошті редакції немало листів, у яких — крик душі і благання допомогти вчасно і взагалі отримати «Голос України», а також оформити на нього передплату.

«Будучи у відпустці в Гостомелі Київської області, я передплатив «ГУ», — пише нам В. Гудимов із Мурманської області. — Так ось, за весь час газета дійшла до мене либонь один раз (№ 9)». «Прочитав матеріал «Щасливий, хто отримав» і зрозумів, що я нещасливий, — читаємо в листі М. Гринчака з Москви. — Зателефонуйте, будь ласка, Київпоштамтові, щоб хоч надалі надсилали всі номери».

На погану доставку газети скаржаться також наші читачі М. Слободнюк з Одеси і О. Рибальченко з однойменної області, І. Янко з Луганської області, В. Фоменко з Костянтинівки та Д. Іващук і Я. Поліщук з Макіївки Донецької області, А. Ставицький з Харкова, М. Солодкий з Дніпропетровська, В. Герасимчук з Керчі, Л. Клюс з Сумської області. Вони, як і попередні, як і наступні передплатники «ГУ», про яких мова піде далі, скаржаться, що не отримали (і називають які) всіх номерів газети. А тепер поміркуймо: хто винен у цьому? Редакція — замовник випуску своєї продукції, друкарня виконує це замовлення, Міністерство зв'язку відповідає за доставку нашої газети. Окремі видання газет і журналів, зокрема «Новий мир», щономера друкує таку довідку (цитую): «Всіма питаннями передплати і доставки журналу займаються місцеві та обласні відділення «Союздруку». Це, шановні читачі «Голосу України», стосується і нас, і не тільки нас.

«Одержавши перший номер «ГУ» за номером 22, я п'ять разів, — ідеться у листі В. Ляшенка з Харкова, — ходив у 91-ше відділення зв'язку (начальник Т. Лисянська), щоб мені повернули всі номери газети. Начальник відділу доставки Н. Доценко тонко натякнула мені, що таку газету я можу купувати в кіоску». Хотілось би дізнатись, а чи сама Наталія Григорівна купує у кіоску якусь із газет, котру вона водночас і передплатила?

А тепер і нам час порушити тему кіосків, що фігурує в листах. «Жодного разу не бачила, — пише М. Ковиньова з Євпаторії, — щоб у наших кіосках продавався «ГУ». Чому?». «Купити «ГУ» у нашому стотисячному Ірпені майже неможливо, — повідомляє читач С. Бабайкін. — На кожний кіоск цієї газети виділяють усього кілька примірників. А шкода». Що ж, не буду більше цитувати листів, а до сказаного лише додам, що зв'язківці правлять бал на свій розсуд. Попит читачів їм — до лампочки.

«Наша пошта, — обурюється І. Петрученко з Малих Дмитровичів Обухівського району Київської області, — відмовила мені передплатити газету на друге півріччя». Про це ж саме, тобто про відмову передплатити газету, написали нам М. Пастушенко з с. Бехи Коростенського району Житомирської області та І. Грицан з с. Красна Тячівського району Закарпатської області.

Підсумовуючи процитоване і сказане, можна вже й резюме вигoлосити. А зміст його такий: чи не час нашим читачам по допомогу звернутись до народного суду? Потрібен прецедент з боку читачів, бо з боку Мінзв'язку цих прецедентів стільки вчинено, що хоч греблю гати ними. Хто перший відгукнеться із читачів?

Володимир РУБЧАК,
заступник редактора відділу листів та соціологічної інформації.

ЛЮДИ ДО ЛЮДЕЙ

Погляд на міжнародне співробітництво голови Українського товариства дружби і культурних зв'язків із зарубіжними країнами Василя Оснача

— Незважаючи на складну обстановку, колектив Товариства дружби, його багаточисельні активісти продовжують підтримувати контакти з партнерами більше ніж в ста країнах світу. Критерії партнерства базуються не на ідентичності ідеологічної платформи або партійної приналежності, а на відношенні до загальнолюдських гуманних ідей миру і міжнародного взаємовигідного співробітництва. Це чітко зафіксовано і в Декларації про державний суверенітет України.

— Це положення Декларації має пряме відношення до нашої діяльності, адже в нашій організації за плечима великий і багатолітній досвід міжнародного спілкування. Зараз ми намагаємося вийти на новий рівень, розширюємо прямі контакти з громадськими організаціями зарубіжних країн. Створені і вперше заявили про себе такі республіканські товариства дружби, як «Україна — ФРН», «Україна — США», «Україна — Туреччина», недавно створені Товариства «Україна — Ізраїль» ось-ось відбулася установча конференція Товариства «Україна — Канада», президентом якої став народний депутат СРСР, письменник Юрій Щербак. Перетворені на самостійні Українське Товариство дружби з народами Чехо-Словаччини, Українське Товариство друзів польського народу, товариства «Україна — Болгарія», «Україна — Угорщина», «Україна — Румунія», «Україна — Індія», «Україна — Лаос», а також Товариства українсько-китайської і українсько-корейської дружби... Кожне з них має свій статус, одержало право юридичної особи і самостійної господарської діяльності. На аналогічних умовах зареєстровані асоціації — «Юристи України за міжнародне співробітництво» і порідненних міст. Сьогодні багато міст, областей, районів республіки підтримують контакти з 102 містами і іншими адміністративно-територіальними одиницями 25 країн Європи, Азії, Америки.

Зазначу, що створення Товариства «Україна — ФРН» — значна подія хоча б тому, що в останні роки наші відносини помітно потеплілн. Особливо розширились контакти між Україною і Баварією. За відгуками з ФРН можна судити про велику зацікавленість німців до нашої дійсності, історії і культури республіки. На нашу адресу щоденно приходить багато листів з словами подяки за співробітництво, надану допомогу, ділові пропозиції, а також запрошення дітей на відпочинок. Ось, наприклад, національний секретар Товариства «Бельгія — СРСР» пан Йохан Гіселен пропонує прийняти групу дітей, які постраждали в результаті чорнобильської трагедії і вимагають негайного обстеження. З цим Товариством у нас склались тісні контакти.

— Сьогодні більшість організацій, які займаються міжнародними зв'язками, активно беруть участь в наданні доброчинної допомоги потерпілим в результаті чорнобильської катастрофи. Яка роль Українського товариства дружби в цій гуманній справі?

— Поставимо запитання по-іншому: що зроблено нами разом з зарубіжними партнерами? Ось декілька прикладів. Учасники Днів України в ФРН, Франції, Португалії, Канаді, Лаосі привезли додому лікарські препарати і медичне устаткування, яке передали дитячим лікарським установам. Нещодавно разом з Товариством «Саксонія — СРСР» організували збирання і доставку вантажу гуманітарної допомоги (всього 76 тонн) для дітей Києва, Львова, Житомира. Ліки, вітаміни, одяг, продукти харчування одержали ті, хто постраждав в результаті чорнобильської катастрофи. З боку наших друзів в Лейпцигу, насамперед, голови Товариства «Саксонія — СРСР» Пітера Якстора, його заступника Ренати Фойгт, ми постійно відчуваємо підтримку. Серед головних завдань Товариства «Саксонія — СРСР» — проведення нових добродійних акцій, знайомство громадськості з національною культурою і традиціями України.

—Посланців народної дипломатії України добре знають і в інших країнах. А хто серед Ваших зарубіжних партнерів?

— Досить назвати американські організації «Френдшіп Форс» («Сила дружби»), «Піпл ту піпл» («Люди до людей»), «Рада з обміну громадянами», Інститут Чатокуа та інші. Активісти з «Френдшіп Форс», створеної в свій час при безпосередній участі колишнього президента США Джіммі Картера, налагодили обмін між американцями і громадянами всіх країн світу з обов'язковим проживанням в сім'ях. Спільно ми організували три таких обміни.

Ще свіжі в пам'яті в багатьох Дні Великобританії в СРСР, які пройшли в Києві. В історії Товариства дружби це була, мабуть, найбільша акція, організована разом з асоціацією «Великобританія — СРСР», при сприянні Міністерства закордонних справ цієї країни, Британо-Радянської торгової палати.

«Розшукала» нас і авторитетна організація із Франції «Альянс Франсез», представники якої після візиту в Київ висловили сердечне намагання установити з нами тісне співробітництво.

Гадаю, надійним партнером стане тільки-но створене Товариство сербсько-української дружби, на установчому з'їзді (березень 1991) якого брали участь представники нашої громадськості, в тому числі член Президії Верховної Ради УРСР В. Білокінь, народні депутати УРСР М. Батіг, М. Куземко. Цієї осені плануємо створити республіканське Товариство дружби з народами Югославії.

Налагоджені контакти з міжнародною організацією народної творчості, яка має статус «С» при ЮНЕСКО. Щойно художній колектив «Карпати» зі Львова повернувся з міжнародного фольклорного фестивалю, який проходив в Бельгії. Ще один художній колектив готується взяти участь в такому ж фестивалі в місті Солт-Лейк-Сіті (штат Юта, США), де розміщена штаб-квартира цієї організації.

Нещодавно пройшли дні Ірландії на Україні, які, до речі, вперше проводилися у нашій республіці. У програмі були — виставки, концерти фольклорного ансамблю, відеоперегляди. Ірландська делегація, очолювана президентом Товариства «Ірландія — СРСР» Норою Харкін, відвідала Київ і Полтаву. Уже побувала група американських школярів із штату Нью-Джерсі, тепер до них у гості їдуть юні кияни. А жителі італійської провінції Асколі Пічено оцінили мистецтво українських кулінарів: тут були дні української кухні.

Потроху засвоюємо комерційну і посередницьку діяльність, думаємо організувати аукціони художніх творів у республіці і за її межами, продовжимо благодійну діяльність, розвиватимемо міжнародний туризм на безвалютній основі.

Інтерв'ю взяв
Олексій ЛАЗУРЕНКО.

Спорт

Самбо

ЗОЛОТИЙ ДЕБЮТАНТ

Як ми вже повідомляли, в Тель-Авіві (Ізраїль) пройшов чемпіонат Європи з боротьби самбо. Збірна СРСР здобула десять нагород, вісім з яких найвищі.

Раніше в самбістських командах СРСР рідко виступали представники України. Але цього разу довірили-таки 28-річному севастопольцю Михайлові Плісу. І український богатир не підвів. Михайло боровся у категорії, де атлети вагою 100 кілограмів, і став чемпіоном континенту.

Разом із учнем сьогодні радіє його наставник Володимир Протопопов.

Шкода, що подібно до наставників збірної Радянського Союзу з самбо не чинять тренери команд країни з вільної та греко-римської боротьби. Хоч на Україні й існує відмінна школа з цих видів спорту, яка має світовий авторитет, але її вихованців ніби й не помічають.

БОГДАН З ЧИКАГО—У «КАРПАТАХ»

Футбол

На 85-й хвилині матчу футбольних клубів «Карпати» (Львів) — «Галичина» (Дрогобич) у складі львів'ян, які вже вигравали — 2:0, на заміну вийшов високий стрункий форвард Богдан Недільський. Цей 23-річний американець українського походження — один з провідних гравців-любителів США.

Як же він потрапив до Львова? На це запитання відповідає керівник служби інформації ФК «Карпати» Юрій МИХАЙЛЮК:

— Торік наша команда побувала в Сполучених Штатах, де зіграла серію товариських матчів з місцевими клубами. Зокрема, в Чикаго ми зустрілися з сильним суперником. Тоді ій впав у око нашим тренерам технічний Богдан Недільський, який, до речі, забив гол. З'ясувалося, що він вже давно мріє пограти на Україні. Цікаво, що батько футболіста родом з Івано-Франківська, а мати — зі Львова. Пропозицію приїхати до нас хлопець прийняв з радістю.

— І коли ж він прибув до «Карпат»?

— Приїхав Богдан ще у березні. А перед цим протягом грудня—січня проходив стажування в Угорщині, в будапештському клубі «Ференцварош». Виникає запитання: чому ж Недільський тільки тепер з'явився в «Карпатах»? Річ у тім, що змагання в так званій «буферній» зоні проводить Федерація футболу СРСР. Її керівництво зажадало підтвердження, що Богдан не має статусу професіонала. І лише тоді, коли отримали факс зі США, дістали дозвіл на заявку.

— Ну, і як почувається чикагський футболіст у Львові?

— З його слів, чудово. Богдан відмінно володіє українською мовою. Щоправда, ще не вміє писати, але вчиться. Новачок має такі ж побутові умови, що й решта гравців клубу. Він — неодружений. Тому мешкає в гуртожитку, в одній кімнаті з воротарем Валерієм Паламарчуком, з яким заприятелював.

— А яка тривалість контракту Недільського?

— Ми підписали з ним угоду до кінця сезону. А там побачимо. Зарплату отримує в карбованцях. У червні Богдан чекає на гостей. До нього мають приїхати батьки. Вони візьмуть участь у святкуванні 80-річчя спортивного товариства «Україна», яке існувало на Галичині до війни...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

І У НИХ БОРГИ...

Роже Бамбюк, міністр у справах молоді і спорту Франції, запропонував протягом двох років скоротити з 20 до 18 кількість команд, які виступають у першому дивізіоні чемпіонату країни.

Як повідомило агентство Франс Пресс, міністр заявив, що борги клубів (200 мільйонів доларів) перевершили всі допустимі межі і що всі команди повинні будуть подавати реалістичні кошториси витрат на наступний сезон, у противному разі їм буде заборонено брати участь у чемпіонаті країни. «Вони мають довести, що зможуть протриматись весь рік», — сказав Бамбюк.

Найбільше боргів — 60 мільйонів доларів — у клубу «Бордо».

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
Заступник головного редактора — Борис Сидоренко.
Чергові редактори — Володимир Олефіренко, Ігор Грушко.
Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.
Випусковий — Леонід Клюєнко.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Леся Онищенко, Галина Кабпак, Галина Адамович, Антоніна Голик, Валентина Лукаш, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти: Віктор Процун, Раїса Гринюк.
* * *
Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Індекс 60955.
Тираж 166.300.
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.
Зам. 03150941.